Ազգ

Azg

Դեկտեմբեր 18
Շաբաթ
1993

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Գ տարի, թիվ 243 (494)
գինը 25 ռ.
դասիչ 69149
Երեւան 375010
Հանրապետության 47
հեռ. 581841, խմբ. 562941
տելեքս 243266 CPIRI SU

Իսրայելին կոչ են անում հրաժարվել միջուկային զենքից

ՄԱԿ-ի Ընդհանուր ժողովն Իսրայելին կոչ է անում հրաժարվել միջուկային զենք ունենալու մտադրությունից: Այդ մասին ասվում է «Իսրայելի միջուկային զինաթափումը» բանաձեւում, որը հինգշաբթի օրն ընդունեց ՄԱԿ-ի Ընդհանուր ժողովը 53 ձայներով (65 ձեռնպահ եւ 45 դեմ): «Նկատի ունենալով վերջին ժամանակներս մերձավորարեւելյան հաշտության գործընթացի դրական զարգացումը, ՄԱԿ-ի Ընդհանուր ժողովն Իսրայելին կոչ է անում հրաժարվել միջուկային զենքից եւ հարել միջուկային զենքի չտարածման պայմանագրին», նշվում է բանաձեւում:

Ընդհանուր ժողովը շրջանի պետություններին կոչ է արել իրենց «բոլոր միջուկային կայանները հանձնել ատոմային էներգիայի միջազգային գործակալության երաշխիքներին» եւ որոշել է իր 49-րդ նստաշրջանի նախնական օրակարգում մտցնել «Իսրայելի միջուկային զինաթափումը» կետը:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Հեյդար Ալիեւի այցը Փարիզ

Կիրակի օրն այստեղ սպասում են Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւին, որը ժամանում է Փարիզ եռօրյա այցով: Այցի ընթացքում նախատեսվում են հանդիպումներ Ֆրանսիայի նախագահ Ֆրանսուա Միտերանի, երկրի այլ ղեկավարների, ինչպես նաեւ գործարար շրջանների ու հասարակայնության հետ: Ենթադրվում է, որ այցի շրջանակներում կքննարկվեն ֆրանս-ադրբեջանական քաղաքական եւ տնտեսական համագործակցության հարցեր: Նախատեսվում է երկու երկրների միջեւ ստորագրել բարեկամության եւ համագործակցության պայմանագիր: Ադրբեջանի նախագահն իր ստորագրությունը կդնի նաեւ «Համուն նոր Եվրոպայի փարիզյան խարտիայի» տակ, ստորագրված ԵԱՀԽ պետությունների ղեկավարների կողմից 1990 թ. նոյեմբերին: Դեկտեմբերի 21-ին Ադրբեջանի նախագահը ելույթ կունենա միջազգային դիվանագիտական ակադեմիայում: Կարելի է ենթադրել, որ, ամենայն հավանականությամբ, Ալիեւի այցը վերջնականապես վճռվել է Ադրբեջանի արտգործնախարար Հասան Հասանովի մեկ ամիս առաջ Փարիզ կատարած այցի ընթացքում: Այդ ժամանակ Ֆրանսուա Միտերանն արտահայտվել էր Բաքվի եւ Երեւանի միջեւ «սառածային համաձայնություն» կնքելու օգտին, ուր կնշվեին երկու երկրների սահմանները: Հասան Հասանովը Միտերանի նախաձեռնությունն անվանել էր «խիստ արժեքավոր եւ համապատասխան Բաքվի ծրագրին` խաղաղական կարգավորման հասնել Լեռնային Ղարաբաղի հարցում»: Նա կարծիք էր հայտնել, թե «նման պայմանագրի առկայությունը կարող է վերջ տալ կոնֆլիկտին»: Ադրբեջանը մեծ էլ մեծ նշանակություն է տվել Ֆրանսիայի` «խումաճխարհային խաղաղականության օրենսդրի» կարծիքին, ասել էր նա:

Միեւնույն ժամանակ, Ֆրանսիայի Ազգային ժողովի ֆրանս-հայկական բարեկամության խմբի նախագահ Ֆրանսուա Ռոշբլուան ուղերձ է հղել երկրի վարչապետ Բալադյուրին, ուր հայտնում է Ֆրանսիայի հայկական համայնքի մտահոգությունը` կապված Ալիեւի Փարիզ կատարելիք այցի հետ: Ինչպես գրում է պատգամավորը, ֆրանս-հայկական բարեկամության խումբը գտնկանում է, որ այդ առիթով Ֆրանսիան պետք է արտահայտի իր դիրքորոշումը Լ. Ղարաբաղի կոնֆլիկտի կարգավորման վերաբերյալ եւ հիշեցնի ալիեւին միջազգային պարտավորությունների կատարման անհրաժեշտությունը: Պատգամավորն այնուհետեւ նշում է, որ «Ֆրանսիայի հայկական համայնքի մտահոգության հավելյալ առարկան է նաեւ այն հանգամանքը, որ Ֆրանսիայի եւ Հայաստանի միջեւ բարեկամության եւ համագործակցության պայմանագիրը ստորագրելուց 9 ամիս հետո դեռեւս չի վավերացված ֆրանսիական խորհրդարանի կողմից»:

ՏԻԳՐԱՆ ԼԻԼՈՅԱՆ
ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակից
հատուկ «Ազգի» համար

«ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ 1995 Թ.»

Հայ-քրդական դավադրությունից հայ-ռուսականին` ընդամենը նոր քայլ

Հայաստանն այսօր ողորմելի վիճակում է: Դա լավ գիտեն նաեւ Թուրքիայում: Սակայն թուրքական թերթերը, հայկական դավադրության մոլուցքով տարված, անգամ ինքնուրաբեստությունում ստեղծված ճգնաժամային իրադրության պայմաններում, այդպես էլ չեն կարողանում հաղթահարել այդ բարդույթը: Դրա ապացույցը «Ենի Գյունայդըն» թերթի նոյեմբերի 16-ի համարում «Ռուս-թուրքական պատերազմ 1995 թ.» խորագրով հրապարակումն է, «Հայաստանի պատճառով» ենթավերնագրով: Ըստ երեւույթին, դժվար է բացատրել թերթի խմբագրությանը, որ սովի, խավարի, ցրտաշունչ ձմռան պայմաններում նորանկախ Հայաստանը եթե հնար ունենար, գոնե շրջափակումից կազատվեր:

«Ենի Գյունայդըն», հենվելով ռուսական հետազոտական ինչ-որ կենտրոնի ստացած ծանուցումներից ռմն Պավելի վրա, պնդում է, թե ռուս-թուրքական պատերազմը կծագի 1995 թ.: Թերթի տվյալներով, հետազոտությունները, որոնց արդյունքներն իբր հրատարակվել են Ռուսաստանում ու Ֆրանսիայում, ցույց են տալիս, որ պատերազմի համար հայերն են պատճառ հանդիսանալու: Ընդ որում, «Ենի Գյունայդըն» հրապարակում է նաեւ այդ պատերազմի 4 գործողություններից բաղկացած սցենարը, մոտավորապես հետեւյալ բովանդակությամբ.

1. Հայաստանում իշխանության գլուխ են գալիս ղաշնակցականներ: Համընդհանուր պատերազմ է հայտարարվում Ադրբեջանին, եւ հայկական զորքերը անցնում են հարձակման:

2. Թուրքական 3-րդ բանակի զորամիավորումները շարժվում են Նախիջեւան, կասեցնելու համար հայերի հարձակումը: Թուրքական օդուժն սկսում է ռմբակոծել Հայաստանի տարածքը:

3. Այն բանից [illegible] երբ թուրքական 3-րդ բանակ[illegible] առաջխաղացման ուժերը դիրքեր են գրավում Գյումրիի մատույցներում, Ռուսաստանը միջամտում է, պահանջելով Թուրքիայից անհապաղ դուրս բերել զորքերը Հայաստանից:

4. Թուրքիան [illegible] մերժում է [illegible] նավթի պահանջներին եւ անմիջապես սկսում է ռուսական նավատորմի առաջ փակել նեղուցները: Ի պատասխան դրան, Ռուսաստանը 100 տոննա հզորությամբ ատոմային ռումբ է նետում Կարսի վրա, միաժամանակ ռուսական նավատորմը ներխուժում է թուրքական ջրեր:

Սցենարն այստեղ ընդհատվում է: Սակայն ավարտը համար մեծ երեւակայություն չի պահանջվում: Դժվար չէ կռահել, որ Կարսը միջուկային հարվածով հավասարվում է գետնին, իսկ Հայաստանի հյուսիսն այս անգամ էլ միջուկային աղետի է ենթարկվում: Ինչ վերաբերում է մեր հանրապետության հարավային շրջաններին, ապա դրանք, Զանգեզուրով հանդերձ, լոս ամենայնի, միացվում են Ադրբեջանին: Այսպիսով, Թուրքիան լուրջ հայտեր է ներկայացնում Ադրիատիկից մինչեւ Չինական ծով ընկած տարածքում Արեւմուտքի կողմից իրեն հատկացված բացառիկ դերի բաժանորդ կատարման համար:

• Տես էջ 2

Հուզումներ Ռումինիայում

Բուխարեստում Չաուշեսկուի տապալման տարեդարձի առթիվ հավաքված հանրահավաքը վերածվեց հակառուսական մեծ հուզումների: Հավաքվածները բողոքում էին Տիրասպոլում դատապարտված մի ռումին ազգայնականի համար: Ցուցարարներն ուղղվեցին դեպի գերեզմանատուն, որտեղ անարգեցին երկրորդ համաշխարհայինի ժամանակ Ռումինիայում զոհված ռուս մարտիկների գերեզմանաքարերը: Քաղաքում ջարդվեցին հայտնի ռուս եւ ուկրաինացի գրողների եւ մշակութային գործիչների` Լեւ Տոլստոյի, Տարաս Շեւչենկոյի, Ալեքսանդր Պուշկինի եւ այլոց կիսանդրիները:

Բանկի կողոպուտ Լիմայում

Պերուի մայրաքաղաքում հանցագործները փորձեցին կողոպտել Ազգային բանկը: Նրանք չկարողացան բացել չհրկիզվող պահարանները, սակայն վերցրել էին մեծ քանակությամբ տարադրամ: Վրա հասած ոստիկանությանը ցույց տվեց կատաղի դիմադրություն: Զոհվեց 3 ոստիկան եւ 2 պահնորդ, ինչպես նաեւ մի քանի պատահական մարդ: Կողոպտիչներից զոհվել է մեկը: Մնացածների հետքերը դեռեւս չի հաջողվել հայտնաբերել:

ՀՐԱԴԱԴԱՐԸ ԽԱԽՏՎԵՑ ԱՌԱՋԻՆ ՕՐԸ

ԼՂՀ Պաշտպանության պետական կոմիտեի ղեկավարությանը մոտ կանգնած աղբյուրներից հայտնի է դարձել, որ դեկտեմբերի 17-ի 00 ժամին Ադրբեջանի եւ Ղարաբաղի միջեւ հաստատվել էր ժամանակավոր հրադադար` մինչեւ դեկտեմբերի 26-ը: Ընդ որում հրադադարը հաստատվել էր Ռուսաստանի միջնորդությամբ: Ավելի ուշ նույն աղբյուրներից տեղեկացանք, որ երեկ ժամը 14-ին, 16-ին եւ 18-ին ադրբեջանական կազմավորումները խախտել են հրադադարը Աղդամի շրջանի ռազմական հենակետերից, տանկերից հրետակոծելով Մարտունու շրջանի հայկական դիրքերը: Այս փաստը հաստատում են մի շարք դաշտային հրամանատարներ: Հրադադարը, որ հաստատվել էր Ռուսաստանի միջնորդությամբ, փաստորեն խախտվեց հենց առաջին օրը:

Երեկ իրադրությունը Լեռնային Ղարաբաղի առանձին ռազմաճակատի ողջ երկայնքով կայունացել է: Հարաբերական անդորր է հաստատվել նաեւ հարավ-արեւելքում, որտեղ վերջին օրերին նկատվում էր լարվածության աճ: Այս մասին Ստեփանակերտից հաղորդում է մեր թղթակից Վահրամ Աղաջանյանը` հենվելով ԼՂՀ պաշտպանության բանակի շտաբից ստացված տեղեկությունների վրա: Երեկ ԼՂՀ լրատվության եւ մամուլի դեպարտամենտը հաղորդել է, եկել հայտարարությամբ կապված ադրբեջանական զանգվածային լրատվության միջոցների տարածած այն տեղեկությունների հետ, թե իբր Բեյլագանի շրջանում կասեցվել է հայկական լայնածավալ գրոհը: Լրատվության եւ մամուլի դեպարտամենտը լիազորված է հայտարարել, որ ԼՂՀ պաշտպանության բանակի շտաբի տվյալների համաձայն, դեկտեմբերի 11-ից 15-ը ղարաբաղյան ռազմաճակատի հարավ-արեւելյան հատվածներում տեղի են ունեցել դիրքային մարտեր, որոնք չեն ազդել ուժերի հարաբերակցության վրա: Ընդ որում, ադրբեջանական կողմի տվյալները հայկական զոհերի մասին չեն համապատասխանում իրականությանը: Ռազմաճակատի այս հատվածում եռօրյա մարտերի ընթացքում ադրբեջանական բանակը կորցրել է մոտ 350 զինվոր եւ 9 տանկ, որոնցից 3-ը խփվել է, 3-ն առգրավվել, 3-ը ներկայումս գտնվում է չեզոք գոտում: Մինչդեռ ադրբեջանական աղբյուրները հաղորդում են, թե իբր այդ մարտերի ընթացքում զոհվել է ղարաբաղյան բանակի 50 զինվոր, խփվել 3 տանկ:

ԼՂՀ ռազմական հետախուզության տվյալներով, ռազմական գործողությունների անմիջականորեն մասնակցող ադրբեջանական կազմավորումների շարքերում կանգնած են այսպես կոչված «աֆղանցիները»` վարձկանները, որոնք խոշոր գումարներ են ստանում ադրբեջանական բանակի մահապարտների: Ըստ նույն աղբյուրների, ադրբեջանական զոհերի մոտ 40 տոկոսի պատճառն այդ կազմավորումների գործունեությունն է:

«Ազգ»

Ռոբերտ Գեյթսը պաշտպանության նախարա՞ր

ԱՄՆ նախագահ Բիլ Քլինթոնը Ռոբերտ Գեյթսին թեկնածությունն առաջարկեց երկրի պաշտպանության նախարարի պաշտոնում: Հինգշաբթի օրը Սպիտակ տանը կայացած մամուլի ասուլիսում հիշեցնելով, որ մեկ օր առաջ ռազմական գերատեսչության ներկայիս ղեկավար Լես Էսպինը հայտարարել էր պաշտոնից հեռանալու մասին, Քլինթոնը վստահություն հայտնեց, որ Ռ. Գեյթսը հաջողությամբ կղեկավարի Պենտագոնը «աշխարհում տեղի ունեցող մեծ վերափոխումների» ներկա բարդ, պատմական ժամանակահատվածում: 62-ամյա նախկին պաշտոնաթող ծովակալ Ռոբերտ Ռեյ Գեյթսը ԱՄՆ կոնգրեսի սենատում իր թեկնածության հաստատման դեպքում կդառնա վերջին մի քանի տասնամյակների ընթացքում Պենտագոնը գլխավորող առաջին կադրային զինվորականը: Ռազմածովային հետախուզության մասնագետ Ռ. Գեյթսը 31 տարի ծառայել է նավատորմում, որից հետո բարձր պաշտոններ է զբաղեցրել նախագահներ Ջ. Ֆորդի, Ջ. Քարտերի, Ռ. Ռեյգանի եւ Ջ. Բուշի վարչակազմերում: 1977-1981 թթ. նա գլխավորել է Միացյալ Նահանգների Ազգային անվտանգության գործակալությունը, իսկ 1981-82 թթ. աշխատել է որպես ԿՀՎ առաջին փոխտնօրեն: Վերջին տարիներին Ռոբերտ Գեյթսը զբաղվում էր գործարարությամբ եւ մտնում մի շարք խոշոր ընկերությունների ղեկավարության կազմի մեջ, որոնցից շատերը Պենտագոնի կապալառուներ էին: Նախընտրական վերջին ընտրություններում նա դեմ էր հանդես եկել նախագահ Քլինթոնին:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Արգելք նախկին նախագահին

Բրազիլիայի մայրաքաղաքում գերագույն դատարանը քննեց երկրի նախկին նախագահ Կոլորի հարցը: Վերջինս խորհրդարանի կողմից պաշտոնանկ էր արվել կաշառակերության մեջ մեղադրանքներով: Գերագույն դատարանը որոշեց հանցագործ նախագահին արգելել 8 տարվա ընթացքում որեւէ պետական պաշտոն զբաղեցնել:

Քլինթոն-Ասադ հանդիպումը հունվարին

Ինչպես Փարիզում հայտնեց Իսրայելի արտգործնախարար Շիմոն Պերեսը, ԱՄՆ-ի եւ Սիրիայի նախագահներ Բիլ Քլինթոնի եւ Հաֆեզ Ասադի հանդիպումը տեղի կունենա հունվարի 16-ին Ժնեւում: «Մենք ձգտում ենք խաղաղություն հաստատել Սիրիայի հետ, հայտարարեց նա մամուլի ասուլիսում: Կարեւոր է խաղաղություն հաստատել բոլոր կողմերի միջեւ: Հենց այդ պատճառով կարեւոր է Սիրիայի դիրքորոշումը: Առայժմ Իսրայելի կառավարությունը ճկունության դրսեւորումներ չի նկատում սիրիական կողմից»:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Բողոքի ցույց Արգենտինայում

Երեկ Արգենտինայի մայրաքաղաք Բուենոս Այրեսում տեղի ունեցավ բազմամարդ բողոքի ցույց: Տասնյակ հազարավոր արգենտինացիներ բողոքում էին կառավարության ֆինանսական քաղաքականությունից, ինչը հանգեցրել էր բնակչության զգալի աղքատացմանը: Սակայն ցուցարարներին խառնված ծայրահեղականների պատճառով արյուն հեղվեց: Ոստիկանության հետ բախումների ժամանակ զոհվեց 5 մարդ:

Ավերված տները վերականգնվում են

Հայաստանի կառավարությունը [illegible] նախնում է մարդասիրական օգնություն ցուցաբերել Ղարաբաղին հրետակոծություններից տուժած բնակավայրերի վերականգնման խնդրում: Ինչպես տեղեկացնում է ԼՂ բռնագաղթվածների եւ մարդասիրական օգնության նախարարության նախագահ Վլադիմիր Սողոմոնյանը, որը ներկայումս գտնվում է Ստեփանակերտում, սեպտեմբեր-նոյեմբեր ամիսների ընթացքում Հայաստանի կողմից հատկացված 400 մլն ռուբլով Լեռնային Ղարաբաղում վերականգնվել են 270 մեկ եւ երկու սենյականոց սեփական տներ: Մինչդեռ նախնական տվյալներով, Ղարաբաղում պետք է վերականգնել 11800 սեփական տուն: ՀՀ կառավարության բյուջեից 460 ռուբլի համաձայն, մինչեւ 1994 թ. մարտի 1-ը Լեռնային Ղարաբաղում պետք է վերանորոգվեն 2000 սեփական տներ: Վլադիմիր Սողոմոնյանի վկայությամբ, Հայաստանի կառավարությունն այդ նպատակով հատկացրել է անհրաժեշտ գումարը, որով ԼՂՀ կառավարությունը ծնել կբերի համապատասխան շինանյութեր:

Վ. Ա.

digitised by A.R.A.R.@

ՄԵԾ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՀՈԳԵԲԱՆԱԿԱՆ ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹՅՈ՞ՒՆ

Անցած շաբաթը Լեռնային Ղարաբաղի ռազմաճակատներում բնորոշվեց առաջին հերթին ռազմական գործողությունների կտրուկ ակտիվացմամբ հարավարեւելյան՝ Ֆիզուլի-Բեյլագան հատվածում, որտեղ շաբաթներ շարունակ նկատվում էին ադրբեջանական բանակի ռազմական տեխնիկայի եւ կենդանի ուժի մեծ կուտակումներ: Շաբաթվա սկզբին ադրբեջանական կազմավորումներն այս հատվածում լայնածավալ գրոհ ձեռնարկեցին, եւ ամբողջ երեք օր այստեղ կատաղի մարտեր էին ընթանում: Այդ ընթացքում հակառակորդին նույնիսկ հաջողվեց մեկ անգամ ճեղքել հայկական պաշտպանական շղթան եւ մի քանի կիլոմետր խորանալ, սակայն ղարաբաղյան կազմավորումները կարճ ժամանակահատվածում կարողացան վերականգնել ռազմաճակատի գիծը:

Ղարաբաղ

Դեկտեմբերի 14-ին եւ 15-ին իրավիճակը փոքր-ինչ կայունացավ: Երկու օր շարունակ այստեղ արձանագրվում էին միայն առանձին դիրքային փոխհրաձգություններ: Սակայն դեկտեմբերի 15-ի երեկոյան ադրբեջանական կազմավորումները կրկին փորձեցին անցնել լայնածավալ գրոհի: Ըստ որում, ծավալված կատաղի մարտերի ընթացքում երկուստեք եղան կենդանի ուժի եւ ռազմական տեխնիկայի կորուստներ:

Երբ վերջին երկու շաբաթների ընթացքում ռազմական գործողությունների հիմնական գոտին Բեյլագանի շրջանն էր, ապա դեկտեմբերի 16-ին դրան միացավ նաեւ Աղջաբեդիի շրջանը, որի ռազմական հենակետերից հրետակոծվեցին Մարտունու շրջկենտրոնն ու մի շարք սահմանամերձ գյուղեր: Չստուգված տվյալների համաձայն, ադրբեջանական մի ջոկատի հաջողվել է գաղտագողի մտնել Ղարաբաղի սահմաններից, հրետակոծել Մարտունու շրջանն ու նահանջել: Իսկ եթե հավատալու լինենք ադրբեջանական աղբյուրներին, ապա անցած շաբաթվա մարտերի ընթացքում հայկական կազմավորումներն իբր կորցրել են տասնյակ տանկեր, հարյուրավոր զինվորներ եւ այլն: ԼՂՀ ռազմական ղեկավարությունը բազմիցս հերքել է այդ տեղեկությունները: Հետաքրքիրն այն է, որ ադրբեջանական քարոզչական մեքենան բացի հաղթանակներ է տանում ռազմաճակատի հատկապես այն հատվածներում, որտեղ մեծ թիվ են կազմում օտարերկրյա վարձկանները, մասնավորապես աֆղան մոջահեդները:

Ընդհանրապես, վերջին շրջանում ղարաբաղյան իրադարձությունների շուրջ միջազգային մամուլում եղած հրապարակումները բավականին հետաքրքիր են եւ լուրջ մտահոգությունների տեղիք են տալիս: Այսպես խոսվում է ադրբեջանական բանակում կռվող մեծաթիվ վարձկանների մասին, եւ խոսվում էլ շեշտվում է, թե իբր ադրբեջանական բանակը ռազմական խոշոր հաջողության է տարել: Այլ կերպ ասած, ստեղծվում է պատրանք, թե վարձկանները կարող են էապես ազդել ռազմական գործողությունների վերջնական արդյունքի վրա: Դրան նպաստում է Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւի դիմումը Թուրքիայի իշխանություններին, որով նա Թուրքիայից զենք, զինամթերք եւ կամավորներ է խնդրում: Դրան զուգահեռ Ադրբեջանը կտրականապես մերժում է միջազգային խաղաղարար բոլոր առաջարկությունները եւ հայտարարում, թե պատրաստվում է ամբողջովին ազատագրել իր գրավված հողերը հայ ագրեսորներից: Միաժամանակ ադրբեջանցի զորավար պաշտոնյաները չգիտես ինչու սկսում են թվական տվյալներ հաղորդել իրենց զինուժի մասին ամենեւին չզգուշանալով ոչ բացահայտված փաստերը խախտելու համար պատասխան տալուց, ոչ ռազմական գործընկերներին «անհարմար դրության մեջ» դնելուց (Ուկրաինան, որը վերջերս Ադրբեջանին վաճառել է 50 տանկ, փաստորեն խախտել է ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի թիվ 853 բանաձեւը, որով արգելվում էր հակամարտող կողմերին զենք եւ զինամթերք մատակարարել): Հետաքրքիր է նաեւ, որ թեեւ Ադրբեջանը որոշ զինատեսակներով գերազանցել է իրեն թույլատրված չափերը, այնուամենայնիվ դեռ հնարավոր տեղ ունի: Նրան թույլատրված է ունենալ 50 ռազմական ուղղաթիռ եւ 100 ինքնաթիռ, մինչդեռ ներկայումս ունի 8 ուղղաթիռ եւ 53 ինքնաթիռ:

Մյուս կողմից, միջազգային մամուլն սկսել է հանգել այն եզրակացության, որ ղարաբաղյան խնդրին ադրբեջանական նավթի հեռանկարների լույսի տակ: Այդ հրապարակումների հիմնական գաղափարն այն է, որ Ադրբեջանը նավթի դիմաց պատրաստ է աջակցություն իր տարածքները հայերից ազատագրելու գործում, եւ Ռուսաստանը բավարար հիմքեր (նավթի եւ ռազմական հենակետերի տեղադրման արտոնություն) ունի Ադրբեջանի կողմն անցնելու համար: Երբ սրան ավելացնենք նաեւ, որ վերջին շաբաթվա ընթացքում Ադրբեջանը կտրուկ կերպով ակտիվացրել է ռազմական գործողությունները Հայաստանի սահմանամերձ շրջաններում, եւ Հայաստանի կողմից որեւէ պատասխան կարող է մեզ համար «ապահովել» ագրեսորի կարգավիճակը, պարզ կդառնա, որ Ադրբեջանն իսկապես պատրաստվում է լուրջ պատերազմի թե ռազմական, թե հոգեբանական առումով:

Ի՞նչ է սա: Մեզ հոգեբանորեն նախապատրաստում են պարտությա՞ն: Ավելի ճիշտ կլիներ ենթադրել, որ մեզ պատրաստում են երկարատեւ եւ շարունակական պատերազմի, իսկ պատերազմը կարող է երկարաձգվել միայն այն դեպքում, երբ հակամարտող կողմերը հաղթության հասնեն ներքով: Այդ տրամաբանությունը ենթադրում է, որ կողմերից որեւէ մեկին չի կարելի թույլ տալ վերջնականապես հաղթել: Եւ քանի որ եւ Ադրբեջանը, եւ Ղարաբաղն ընդունում են, որ միայն Ռուսաստանը կարող է կարգուկանոն հաստատել շրջանում, պետք է ենթադրել, որ հենց Ռուսաստանն է այս քաղաքականության կրողն ու իրականացնողը, մանավանդ որ ցանկացած տրամաբանությամբ Ադրբեջանը փաստորեն պետք է նստեր բանակցությունների սեղանի շուրջ: Եւ երբ մեզ հոգեբանորեն նախապատրաստում են պարտության կոնկրետ այս փուլում, ապա երեւի անտեսում են Ղարաբաղի գործոնը, որը չի կարող իրեն թույլ տալ «քաղաքական ճկունությամբ» տարածքային զիջումներ եւ ուժերի ներածին չափով բողոքելու է այդ ծրագրերին:

ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

Լուր

Սահմանադիր ժողովի մասին մի հայտարարության առթիվ մի հարց

- Պարոն Միրզախանյան, ելույթ ունենալով ՀՀ Գերագույն խորհրդի նստաշրջանում, խորհրդարանի նախագահ Բաբկեն Արարքցյանը նշեց, որ հանդիպելով ՌԱԿ-ի ներկայացուցիչների հետ, դուք ՀՀ Սահմանադրության՝ Սահմանադիր ժողովի կողմից ընդունման նպատակահարմարությանը կողմ լինելով հանդերձ, միաժամանակ նշել եք, որ Սահմանադիր ժողովի մասին օրենքի ստեղծումը կապված է մեծ դժվարությունների հետ: Ինչո՞ւ կմեկնաբանեք այս հայտարարությունը:

- Պարոն Արարքցյանը միանգամայն ճիշտ է: Նրա հետ հանդիպման ընթացքում մենք նշեցինք, որ ՀՌԱԿ-ը Սահմանադրության ընդունման ճիշտ եղանակը համարում է Սահմանադիր ժողովը: Բայց ինչպես մենք արդեն նշել ենք նաեւ մամուլում, հանրությունը դեռեւս ծանոթ չէ Սահմանադիր ժողովի մասին օրենքի նախագծին, որն իրավաբանական տեսակետից, եթե ոչ անթերի, գոնե դրական գնահատականի արժանացած լինի մասնագիտական առումով:

Դրա հետ մեկտեղ, ասելով, որ նման օրենքի ստեղծման ուղղությամբ կան դժվարություններ, մենք չենք գտնում, որ խնդիրն անլուծելի է: Վերջերս քաղաքացիական համաձայնության Սահմանադրության խորհրդում սկսվել է քննարկվել աշխատանքային խմբի կողմից մշակված նախագիծը Սահմանադիր ժողովի մասին: Վեց կուսակցությունների քաղաքական մարմիններում քննարկվելուց հետո այն հրապարակվելու է: Հույս ենք հայտնում, որ նշված տարբերակի լույս տեսնելուց հետո Սահմանադիր ժողովի հրավիրման պահանջը կլինի շատ ավելի հիմնավոր: ■

«Ռուս-թուրքական պատերազմ 1995 թ.»

Անկախ էջ # 1

Վերահիշյալ նյութով «Նոր Գյունայդընը» փորձ է անում արծարծել Ռուսաստանի ընտրություններում այսպես կոչված ազգայնականների անակնկալ հաղթանակին: Ահա թե ինչու ռուս-թուրքական պատերազմի սցենարը թերթում մատուցվում է Թուրքիայի քաղաքական օրագրերի վրա այդ ընտրությունների հնարավոր ազդեցության կոնտեքստում: Պատահական չէ, որ Ժիրինովսկին պիտակավորվում է որպես «Հիտլերի երկրորդը», իսկ թերթը մեջբերում է նրա խոսքերից. «Եթե թուրքերն ամբողջությամբ վերանան աշխարհի երեսից, ապա միջազգային հանրությունը ոչնչով չի տուժի, քանի որ դրանք մշակույթ չեն ստեղծել»: Ասենք սակայն, որ Թուրքիայի ստանձնած բացառիկ դերի բարեհաջող կատարումն ամենեւին էլ պայմանավորված չէ Ռուսաստանում ընտրությունների արդյունքով: Անկախ ամեն ինչից, ընտրություններում Ժիրինովսկին կհաղթանակի, թե Գայդարի թեւը, կամ Ելցինը կգլխավորի նախագահի պաշտոնը, թե ոչ, միեւնույնն է, Ռուսաստանը շարունակելու է մեծ գործոն է Բալկաններում, Անդրկովկասում եւ Միջին Ասիայում: Հետեւապես նմանօրինակ արծարծումով «Նոր Գյունայդընը» ոչ թե նպաստ է բերում Թուրքիայի հեղինակությանը, այլ ընդամենը մի նոր հայց է կատարում հակռուսական դավադրության, ապացուցելու համար, որ դավադրությունների ախտանիշը թուրքական մամուլի համար անբուժելի է:

Հ. Զ.

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
[illegible]
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
Apple Macintosh
համակարգչային ձեւավորումը
«Ազգ» թերթի
Azg
Editor
H. AVEDIKIAN / phone 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010
[illegible]

Վանաձորը լրատվական շրջափակման մեջ

Էներգետիկ ճգնաժամի պայմաններում քաղաքի բնակչությունը էլեկտրական հոսանք է ստանում 5 ժամը մեկ, մի ժամով: Հազվադեպ է այդ ժամը համընկնում հեռուստատեսային հաղորդումների հետ, իսկ քաղաքային ռադիոն մասամբ է գործում: Մարզկենտրոնի միակ հույսը մնում են լրագրերը: Անցած շաբաթ Վանաձորի մամուլի կրպակներից լրագրեր էր ստացվել ընդամենը 2 անգամ: Ավարտվում է ընթացիկ շաբաթը, իսկ երեկ Երեւանից դեռեւս լրագրեր չէին ստացվել: Ի՞նչն է պատճառը, զանգեցինք Հայմամուլի Վանաձորի միջշրջանային գործակալության տնօրեն Սեյրան Քառյանին: «Ամեն անգամ, երբ դիմում ենք Հայմամուլի համապատասխան վարչությանը, բերերի ու առաքման ծախսերը կապում են բենզին չունենալու հետ, իսկ Հայմամուլին բենզին է տրամադրում կապի նախարարությունը», ասաց նա: Պարոն Քառյանի պատասխանը, ինչպես ասում են, մեկնաբանությունների կարիք չի զգում, քանզի լրատվական շրջափակման համար ով էլ մեղավոր լինի, ի վերջո տուժում է Վանաձորի բնակչությունը, ավելի խորը զգալով գավառաբնակ լինելու «սփյուռքությունը»:

Ա. Ս.

«Ազնավուրը ֆիլմերում» փառատոնը կշարունակվի Գյումրիում: Երեւանի «Մոսկվա» կինոթատրոնում ավարտվեց Շառլ Ազնավուրի մասնակցությամբ ֆիլմերի փառատոնը: Սակայն ժապավենները առայժմ չեն վերադարձվի Ֆրանսիայի արտգործնախարարությանը, քանի որ Գյումրիի քաղաքապետարանը 12 ժապավենից բաղկացած հավաքածուն Գյումրիում եւս ցուցադրելու հնարավորություն է խնդրել: Հայաստանում Ֆրանսիայի դեսպանատան մշակույթի կցորդ Պատրիկ Տոնաթյանը ստացել է Ֆրանսիայի արտգործնախարարության համապատասխան բաժնի թույլտվությունը, եւ օրերս Հայաստանի ազգային ֆիլմադարանի տնօրեն Արոս Զաքոյանի հետ նա կմեկնի Գյումրի ժապավենները քաղաքապետարանին պաշտոնապես հանձնելու եւ փառատոնի հանդիսավոր բացումը կազմակերպելու համար:

Ռ. Խ.

Ղարաբաղը կողմ է միայն խաղաղ լուծմանը

Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության արտաքին քաղաքականության համար անցած տարին կարեւոր է դարձել որպես Ղարաբաղ-ադրբեջանական հակամարտության խաղաղ լուծման ուղիներ փնտրելու տարի, հայտարարեց ԼՂՀ ԱԳՆ միջազգային կազմակերպությունների բաժնի ղեկավար Մասիս Մայիլյանը: Նրա խոսքերով, այդ ուղղությամբ աշխատանքները նշանակալիորեն ակտիվացան 1993 թվականի հուլիսից հետո, երբ ստեղծվեց հանրապետության արտգործնախարարությունը: Դա թույլ տվեց որակական նոր մակարդակի բարձրացնել երկխոսության հանրապետության շփումները արտաքին մի շարք երկրների, մասնավորապես Ռուսաստանի եւ ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի անդամ երկրների հետ: Բաժնի ղեկավարի կարծիքով, Լեռնային Ղարաբաղը ցույց տվեց իր հավատարմությունը խաղաղությանը, ընդունելով ԵԱՀԽ անհատույց միջնորդությունների վերջին ժամանակացույցը: Չնայած այդ ծրագրի մի շարք կետեր չէին բավարարում Ստեփանակերտին: Ինչպես հայտնի է, Ադրբեջանը ոչ միայն մերժեց Մինսկի խմբի առաջարկը, այլեւ, ըստ էության, Լեռնային Ղարաբաղին ներկայացված Մինսկի համաձայնագրի գաղափարը: «Չնայած այս ամենին, ԼՂՀ-ն կշարունակի նախկին պես հանդես գալ հիմնախնդրի բացառապես խաղաղ կարգավորման ուղիների օգտին եւ կողջունի ցանկացած միջնորդություն, եթե դրանք չխախտեն հանրապետության ժողովրդի կենսական շահերին», եզրափակեց Մասիս Մայիլյանը:

Սնարք

Բաքու

Մուսաֆաթ. Ռուսաստանն է մեղավոր

«Այն օրերին, երբ Ադրբեջանում ղեկավարում էր Ազգային ճակատը, հանրապետության հանդեպ Ռուսաստանի վերաբերմունքը շատ ավելի լավ էր, քան այժմ», հայտարարեց ընդդիմադիր «Մուսաֆաթ» կուսակցության գլխավոր քարտուղար Նիյազի Իբրահիմովը: Նա պնդում է, որ Ադրբեջանի Աղդերեի (Մարտակերտի) եւ Գերանբոյի (Շահումյանի) շրջանների ազատագրման նախապայման դարձան Ռուսաստանի հետ այն հարաբերությունները, որ հաստատել էր Աբուլֆազ Էլչիբեյի կառավարությունը: «Իսկ Հեյդար Ալիեւի իշխանության գալուց հետո հանրապետությունը կորցրեց վեց մեծ շրջան, ինչը խոսում է Ադրբեջանի հանդեպ Ռուսաստանի վերաբերմունքի վատթարացման մասին: Սակայն ես նկատի չունեմ, թե Հայաստանի կողմից կռվում են ռուսական զորքեր, ընդգծեց Իբրահիմովը: Մոսկվան պատասխանատվություն է կրում մեր այս պարտությունների համար հենց այն պատճառով, որ այս շրջանում նա ստանձնեց հայ-ադրբեջանական հակամարտության կարգավորման միջնորդի դերը»:

ՆՏ

Պառակտում Ադրբեջանի ընդդիմադիրների մեջ

Ինչպես հայտնեց ANS-PRESS գործակալությունը, Ադրբեջանի հեղինակավոր կազմակերպություններից «Բաքի վե ետրաֆլար բիրլիյի» (Բաքվի արվարձանների բնակիչների միություն) խմբավորումը տրոհվել է երկու հակադիր ճամբարների: Այն վերջնականապես ձեւավորվեց դեկտեմբերի 12-ին, երբ Բաքվում սկսեցին այս կազմակերպության երկու խորհրդաժողովների աշխատանքը: ԱԺՃ-ի շտաբ-բնակարանում հավաքվեցին այն անդամները, որոնք համաձայն չէին Հեյդար Ալիեւի կառավարությանն օժանդակելու քաղաքականությանը, ինչը հռչակել էր կազմակերպության ղեկավար Նասիր Ադաեւը 1993 թ. ամռանը: ԱԺՃ-ից հայտնեցին, որ «իրենց» խորհրդաժողովում մասնակցեցին կազմակերպության 26 բաժանմունքներից 18-ը: Ընտրվեց «Բաքի վե ետրաֆլար բիրլիյի» նոր ղեկավար՝ Հաջի Ջեբրայիլ Ալիզադեն: Նույն օրը Գիտությունների ակադեմիայի շենքում աշխատանքն սկսեց Նասիր Ադաեւի կողմնակիցների խորհրդաժողովը: Ինչպես հայտնեցին այստեղ, իրենց մոտ եւս հավաքվել էին 26 բաժանմունքներից 18-ը:

ՆՏ

Ժողովրդավարական կուսակցության հայտարարությունը

Դեկտեմբերի 16-ին Բաքվում տարածվեց Ադրբեջանի ժողովրդավարական կուսակցության հայտարարությունը: Փաստաթղթում մասնավորապես ասված է, որ կուսակցության «Հյուրրիյեթ» թերթը ենթարկվում է իշխանությունների մեծական հալածանքների: Գրաքննությունը խոչընդոտում է այն բոլոր նյութերի հրապարակմանը, որոնցով կուսակցությունն իր բացասական վերաբերմունքն է արտահայտում այս կամ այն քաղաքական իրադարձության նկատմամբ: Հայտարարության մեջ նշվում է, որ գրաքննության եւ «Ադրբեջան» հրատարակչության մեղքով վերջին կես տարում «Հյուրրիյեթ» թերթն ընթերցողին է հասնում մեծ ուշացումով եւ նյութերի բովանդակության խեղաթյուրմամբ: Կուսակցությունը լրատվության անկախ միջոցների նկատմամբ ներկա իշխանությունների քաղաքականությունը գնահատում է որպես [illegible] միջազգային պարտավորությունների խախտում:

Սնարք

Ադրբեջանում նախատեսվում է արտադրության աճ

Ադրբեջանի էկոնոմիկայի նախարարությունը պատրաստել է 1994 թվականի պետպատվերի նախագիծը: Համաձայն վերջինիս, նախատեսվում է ընթացիկ տարվա նկատմամբ արդյունաբերական արտադրության աճ երկու տոկոսով: Իսկ այս տարի արտադրության աճը Ադրբեջանում արդյունաբերության մեջ անցյալ տարվա նկատմամբ կազմել է ութ տոկոս: Հաջորդ տարի սպասվում է նաեւ գյուղատնտեսական արտադրության աճ:

ՆՏ

digitised by A.R.A.R.@

Տնտեսություն

ԳԵՐԱՐԺԵԶՐԿՄԱՆ ԴԵՄ ՊԱՅՔԱՐԻ ՈՒԿՐԱԻՆԱԿԱՆ ՄՈԴԵԼԸ ԵՎ ՄԵՐԸ

ՀՀ ԳԽ նստաշրջանում հայտարարվեց, որ հանրապետությունը գերարժեզրկման փուլ է թեւակոխել, որը հղի է ամենածանր հետեւանքներով, եթե չկանխվի: Իսկ դա արտակարգ միջոցառումներ է պահանջում: Առաջարկությունների փաթեթը, որ ներկայացրեց այդ առումով կառավարությունը Գերագույն խորհրդի հաստատմանը, ներառում էր քաղաքացիների եկամուտների բարձրացման հարցը, բանկային ոլորտը, հարկային օրենսդրությունը: Ըստ բարձր ամբիոնից արված հավաստիացումների, դրանք վարկային եւ հակաարժեզրկող համաձայնեցված քաղաքականության, ինչպես նաեւ կառավարության տնօրինմանը՝ կենտրոնական բանկի որոշ իրավասություններ հանձնելու հետ զուգորդված, ի զորու են 2-3 շաբաթում կասեցնել ծայրահեղ լարված իրավիճակը հանրապետությունում:

Չկենտրոնանալով այս անգամ արդեն ուրույն անգամ արված հավաստիացումների իրականացման լինելու իրավաչափության եւ հիմնավորվածության վրա, ոչ գուշակություններ անցկացնելու մտադրությամբ, փորձենք անդրադառնալ Ուկրաինայի փորձին: Առաջինը, որովհետեւ այս երկրում շատ իրավիճակը հիշեցնում է ԳԽ նստաշրջանում, նախ կապված հայկական դրամի եւ ուկրաինական կարբովանեցի արժեզրկման ընթացքների հետ, երկրորդ՝ որ գերարժեզրկման դեմ պայքարելու հրատապ եւ արտակարգ միջոցառումների անհրաժեշտությունը ծագեց երկու երկրներում էլ գրեթե միաժամանակ: Տարբերությունը թերեւս այն է, որ երբ Ուկրաինան դեպի գերարժեզրկում տանող ճանապարհը կտրեց ամիսների ընթացքում, ապա Հայաստանին «նույնի կատարման» համար (երբ համաձայնվենք այն մտքի հետ, որ իրոք գերարժեզրկման առաջին փուլն ենք թեւակոխել) ընդամենը հաշված օրեր...

Ինչեւէ, դառնանք հակագերարժեզրկող միջոցառումների «ուկրաինական տարբերակին»:

Ուկրաինայի նախարարների կաբինետը անհապաղ միջոցառումների իր մշակումները տեղի Գերագույն խորհրդի քննարկմանը ներկայացնելով, դրանց հիմնավորիչների թվում բերում է երկրում արտադրության կտրուկ անկումը, առեւտրական եւ վճարային հաշվեկշռի, ինչպես նաեւ պետբյուջեի դեֆիցիտը, ներմուծվող էներգակիրների գների բարձրացումը, վարկային եւ դրամական էմիսիան, չապահովված աշխատավարձի աճը, գների չհիմնավորված բարձրացումը:

Ինչպես տեսնում ենք, նկատեսային պայմանների նմանությունը մեր եւ Ուկրաինայի, ակնհայտ է: Իսկ ինչպիսի՞ն էին առաջարկվող միջոցները:

Գերարժեզրկման հաղթահարման միջոցառումներ մշակելիս ուկրաինացիք առաջարկեցին մի քանի տարբերակ, այդ թվում նաեւ արտադրական հարաբերությունների վարչական կարգավորումը: Սակայն զարգացնելով եւ համադրելով կարգավորման մեխանիզմները նոր տնտեսավարման պայմաններին եւ ներքին ու արտաքին շուկայում դրսեւորվող միտումներին, Ուկրաինայի կառավարությունն առաջարկում է արտադրողների միջեւ փոխհարաբերությունների կարգավորումն իրականացնել շուկայական հարաբերությունների հիման վրա: Ուկրաինայի կառավարությունը ծրագրում է շարունակել արտադրանքի արտահանման խրախուսումը եւ «ոչ կրիտիկական» ներմուծման սահմանափակումը տնտեսական մեթոդներով: Նախատեսվում է գործարկել այնպիսի համակարգ, որը թույլ կտա պետությանը վերահսկել արտահանման գործարքներից գոյացած տարադրամի ներհոսքը:

Գերարժեզրկման հաղթահարման միջոցառումների թվում նշվում է նաեւ աշխատավարձի բարեփոխումը, աշխատավարձի ֆոնդի կարգավորման փոփոխությունը: Սրանցից ակնկալվում է անհրաժեշտ հավասարակշռության հասնել աշխատավարձի եւ արտադրողականության միջեւ:

Ինչպես տեսնում ենք, առաջարկվող միջոցառումների նմանություն էլ է առկա: Մեզ մոտ էլ է ուշադրության կենտրոն մղվում արտահանման խթանման նշանակությունը, աշխատավարձի բարեփոխումը: Տարբերությունը, որը թելադրված է մեր հանրապետության առանձնահատուկ պայմաններով, որոնց մեջ հաղորդակցման ուղիների խնդիրը, շրջափակումը շատ հարցերում որոշիչ են, առանձնահատուկ սրվում է ուշադրությունը սեւեռել Հայաստանի Հանրապետության սննդամթերքի ներմուծման ու վաճառքի բարենպաստ պայմաններին: Դրանք խթանելու համար ամենաբարձր փաստաթուղթը ՀՀ նախագահի հրամանագիրն է (15.12.1993թ.):

Իհարկե, ճիշտ չէ զուգահեռներ անցկացնել մեր եւ Ուկրաինայի միջեւ: Այդուհանդերձ, երբ նույնիսկ պատերազմի ու շրջափակման զերծ պայմաններից ազատ, հաղորդակցման ուղիների լավ զարգացած ցանց ունեցող երկիրն է մտածում արտադրական հարաբերությունների վարչական կարգավորման անհրաժեշտության մասին, կարծում ենք, մեզ դրա նպատակահարմարությունը պետք է գիտակցենք առավել եւս: Եվ անկախացման [illegible] անկառավարելիությունը չդարձնենք «հայաստանյան շուկայի լիբերալակառավարելիությունը»:

ՄԱՐԱՏ ԲԵԿՅԱՆ
Մեկնաբան

Դետրոյթ

ՄԱԿ-ում Ամերիկայի դեսպան Մադլէն Օլբրայթի հանդիպումը Դետրոյթի Հայ Գաղութի ղեկավարներուն հետ

Երկուշաբթի Դեկտեմբերի 13-ին, կոնկրեսմէն Դէյվիդ Բոնիըրի կարգադրութեամբ կարեւոր հանդիպում մը տեղի ունեցաւ Դետրոյթի «Ձորջեան Ինն» պանդոկին մէջ: ՄԱԿ-ում Ամերիկայի դեսպան Մադլէն Օլբրայթ Դետրոյթ կ'այցելէր հանդիպելու համար տեղւոյն արաբ եւ հրեայ ղեկավարներուն հետ, զեկուցելու պաղեստինեան եւ իսրայէլեան վերջին համաձայնութեան մասին: Կոնկրեսմէն Բոնիըր, առիթէն օգտուելով, նախաձեռնեց հայերու հետ ալ հանդիպումի կայացման:

Դետրոյթի գաղութէն խումբ մը հոգեւորականներ եւ քաղաքական կազմակերպութիւններու ղեկավարներ հրաւիրուած էին հանդիպման, որուն բացումը կատարեց Կոնկ. Բոնիըր, այնուհետեւ պրն. Հերի Տէրտէրեան հետեւեալ երեք կէտերու շուրջ ներկայացուց հայոց օրակարգը. 1. երախտագիտութեան զգացում Ամերիկայի կառավարութեան՝ Հայաստանին մարդասիրական օժանդակութիւն հասցնելուն եւ պահանջ՝ շրջափակումը վերացնելու 2. ՄԱԿ-ի անաչառ կեցուածքը Հայոց հանդէպ 3. Թուրքիոյ դիրքը:

Թուրքիան կը դիտուի որպէս միջնորդ համաձայնութեան մէջ, սակայն գործնականապէս կ'օժանդակէ Ազրպէյճանին եւ շրջափակելով Հայաստանը, անոր կը պարտադրէ տնտեսական ցեղասպանութիւն մը:

Տիկին Օլբրայթ շնորհակալութիւն յայտնեց հանդիպման եւ իր մասին արտայայտած խօսքերուն համար, ապա, անդրադառնալով մասնաւորուած հարցերուն, ընդհանուր առմամբ հայկական մտահոգութեանց համակրական մօտեցումով, կեդրոնացաւ նախագահ Քլինթընի կառավարութեան արտաքին քաղաքականութեան գլխաւոր առարկան հանդիսացող մարդկային իրաւանց եւ ժողովրդավարական սկզբունքներուն վրայ: Ան յայտարարեց, թէ Ամերիկան թիկունք կանգնած է ԵԱՀԽ-ին, որ կը ջանայ մնայուն կրակդադար եւ բանակցութիւններ՝ ապագայ խաղաղութիւն լուծելու համար: Դեսպանը շեշտեց, թէ Ամերիկան լաւ յարաբերութիւններ կը մշակէ Հայաստանի հետ, կ'ողջունէ անոր ջանքերը ժողովրդավարութեան գործընթացի եւ ազատ շուկայական յարաբերութիւններ առած քայլերուն համար, հակառակ առկայ պատերազմական բոլոր դժուարութիւններուն: Ամերիկան կը փափաքի, որ Հայաստանը եւ Ազրպէյճանը որպէս դրացիներ խաղաղօրէն ապրին, ի նպաստ [illegible] ապագայի մը:

Այժմ Ամերիկան կը վկայէ կայունութեան մը վերադարձ եւ [illegible]

[illegible] ռազմը, որուն հետեւանքով բարդ խնդիրներու շարան մը ցցուած է մեր առաջ, որովհետեւ Ստալինը [illegible] արուեստական սահմաններ գծած էր: Այսպէս բացայայտ է Ղարաբաղի, Տաճիկիստանի եւ նախկին Խ. Միութեան տարբեր շրջաններուն համար եւ յստակօրէն կարիքը կայ նոր սահմաններու փոփոխութեան, բայց այդ բոլորը պէտք է լուծուին Մինսկի խմբակցութեան ծիրէն ներս: Մենք տեղեակ ենք, որ Ղարաբաղի հայերը, յուսախաբուած, իրենց ճակատագիրն իրենց ձեռքն առած են: Ամերիկան մասնաւորապէս մտահոգուեցաւ, երբ Ղարաբաղի ուժերը անցան հայկական օրինական հողերէն անդին: Ամերիկան մտահոգ է նաեւ, որ ՄԻՆՍԿԻ խմբակցութիւնը ամբողջովին չօգտագործուեցաւ: Ռազմական առճակատման տարածումը միշտ առկայ է, ուր Թուրքիան, Պարսկաստանը եւ Ռուսիան կրնան ներգրաւուիլ, մղուած աշխարհառազմական մտահոգութիւններէ, որուն հետեւանքով կրնանք թերեւս ականատես ըլլալ Ղրիմի պատերազմի կրկնութեան:

Դեսպանուհին, ապա հրաւիրեց ներկաները, որ իրենց կարծիքները յայտնեն: Քանի մը հաստատումներ կատարուեցան եւ դժուար հարցեր տեղացին դիւանագէտին վրայ, որ ծայրայեղօրէն զգոյշ էր, որպէսզի կեդրոնանայ հարցերու վրայ եւ զգուշաւոր պատասխաններ տայ: Առաջին հարցումը Ազրպէյճանի եւ ամերիկեան քարիւղի ընկերութիւններու մասին էր. արդեօ՞ք քարիւղը աւելի նախապատուութիւն ունէր, քան մարդկային իրաւանց հարցը: Դեսպանը ընդհանուր ձեւով պատասխանեց եւ յայտնեց, թէ նախագահ Քլինթընի վարչութիւնը առաջնութիւնը կու տայ մարդկային իրաւանց եւ ժողովրդավարութեան իրականացման: Երբ մենք ունէինք երկբեւեռ աշխարհ մը, դիւրին էր ճանչնալ եւ վարձատրել լաւը եւ ճնշել ու պատժել վատը: Բայց այսօրուան աշխարհին մէջ դժուար է զատորոշել, թէ ո՛վ ժողովրդավարական եւ մարդկային իրաւանց կողմին է եւ ո՛վ՝ ոչ:

Վերջերս, նոյնիսկ թրքական «Հիւրրիէթ» եւ անգլիական «Օպզըրվըր» թերթերը գրեցին, թէ ամերիկեան Megaoil ընկերութիւնը, հանգստեան կոչուած ամերիկացի զօրավար Ռիչըրդ Սիքորտի ղեկավարութեամբ ազրպէյճանցի զինուորականներ կը մարզէ: Երկրորդ հարցումը կը վերաբերէր այդ դիրքին: Դեսպանը պատասխանեց, թէ հակառակ անոր որ փաստեր չկան թէ ամերիկացի նախկին սպաներ ազրպէյճանցի զինուորականներ կը մարզեն, յամենայնդէպս ամերիկեան կառավարութիւնը, մտահոգուած այդ թերթերու լուրերէն, ամբողջական քննութիւն մը բացած է հասնելու համար իրականութեան, որուն արդիւնքը ինք պատրաստ է բաժնելու հայ գաղութին հետ, աւելցնելով, թէ «մեր կառավարութիւնը կը փափաքի վստահ ըլլալ, որ այդպիսի անօրէն նախաձեռնութիւն մը տեղի չէ ունեցած»:

Երրորդ հարցը Թուրքիոյ դիրքի մասին էր՝ արդեօ՞ք Ամերիկան բաւարար ճնշում կը բանեցնէր Թուրքիոյ վրայ, որպէսզի շրջափակումը վերացնէր: Տիկին Օլբրայթ պատասխանեց, թէ Ամերիկան բաւարար ճնշում կը բանեցնէր Թուրքիոյ վրայ, որպէսզի արտօնէր, որ մարդկային օգնութիւնը անցնէր իր հողերուն վրայէն եւ հասնէր Հայաստան: Սակայն շեշտեց, թէ Թուրքիան ՆԱԹՕ-ի դաշնակից է եւ պատնէշ մը՝ Պարսկաստանի եւ շրջանի այլ երկիրներուն դէմ, եւ Ամերիկայի Միջին Արեւելքի քաղաքականութեան անկիւնաքարերէն մէկն է տեսնել զօրաւոր Թուրքիա մը: Մենք չենք ներեր Թուրքիոյ 1915-ի վերաբերմունքը հայերուն հանդէպ, ինչպէս նաեւ ներկայ վերաբերմունքը Կիպրոսի հանդէպ: Մենք կը շարունակենք ճնշում բանեցնել, որպէսզի մարդասիրական օժանդակութիւնը Հայաստան հասնի:

Տիկին Օլբրայթ բազմիցս կրկնեց ճնշուած ժողովուրդներու յուսախաբութիւնները եւ պոռթկումները եւ բնական նկատեց, որ անոնք համապատասխան քայլեր կ'առնեն վերջ տալու համար իրենց տառապանքին:

Հարցումի մը, թէ ինչո՞ւ Միացեալ Ազգերու որոշումները միշտ կը դատապարտեն Ղարաբաղի հողերու գրաւումները, որոնք ազրպէյճանցիներու կողմէ կը գործածուին որպէս յարձակման յենակէտ եւ Ամերիկան նկատի չ'ունենար, թէ Ազրպէյճանը նոյնիսկ Ղարաբաղի ինքնավար մարզ ըլլալը չ'ընդունիր: Օրինակ, պաղեստինեան հողերը կը կոչուին «Իսրայէլի կողմէ գրաւուած հողեր», երբ տակաւին Պաղեստին ինքնավար չէ: Ինչո՞ւ ՄԱԿ-ը չի զանազաներ նաեւ Ղարաբաղը, որ հանրաքուէով ինքնորոշուեր է արդէն: Դեսպանը պատասխանեց, թէ այդ հարցն ալ պէտք է լուծուի ԵԱՀԽ-ի շրջանակներուն մէջ:

Թղթակից

Հայաստան

Բանկ գյուղացիների համար

Գյուղատնտեսության փոխադարձ բանկ (Կրեդի Ագրիկոլ) հիմնելու նպատակով այս տարվա մարտ ամսից Հայաստանում էին գտնվում եվրոպական փոխադարձ օգնության 3 մեծ բանկերի «Ռաբոբանկ» (Նիդեռլանդներ), «Դոյչեբանկ» (Գերմանիա), «Կրեդի Ագրիկոլ Մյուչյուել» (Ֆրանսիա), փորձագետներ Իվ Անիզեի գլխավորությամբ: Վերջինս «Փոխադարձ օգնության բանկ Հայաստանի համար» ծրագրի ղեկավարն է:

Դեռեւս 1885-ին ստեղծվել է «Փոխադարձ օգնության գյուղատնտեսական բանկի» առաջին տեղական դրամարկղը, իսկ 1899-ին այդ նույն դրամարկղերին համախմբել են շրջանային բանկերը: 1920-ին Ֆրանսիայի պետությունը գյուղատնտեսությանն օգնելու նպատակով ստեղծել է շրջանային բանկերի գործունեությունը համակարգող պետական մարմին «Կրեդի Ագրիկոլի» ազգային գյուղատնտեսական բանկ:

Այն ունի 17 մլն ավանդատու, 4,7 մլն անդամ: Այսօր բանկն իր մասնաճյուղն է փորձում հիմնել Հայաստանում:

«Կրեդի Ագրիկոլի» առաջնային նպատակն է ֆինանսավորել մեր հանրապետության գյուղատնտեսությունը, քանի որ վերջինիս պատկերը նման է 19-րդ դարի եվրոպական գյուղատնտեսությանը. արտադրական փոքր կառուցվածքներ, ոչ համաչափ առեւտրական ցանցեր, արտադրության մեջ կիրառվող հին տեխնոլոգիաներ, ֆինանսական միջոցների բացակայություն: Այս ցավալի իրողությունները նախադրյալներ են գյուղատնտեսական փոխադարձ օգնության բանկի ստեղծմանը: Չի բացառվում նաեւ նվազագույն տոկոսադրույքով մասնագիտական եւ բանկային ծառայությունների մատուցումը բանկի բոլոր անդամներին:

ՀՀ կառավարության աջակցության շնորհիվ Հայաստանի տարբեր շրջաններում Իվ Անիզեի կողմից բացատրական աշխատանքների առաջին փուլն ավարտված է: Շուտով կսկսվի բանկի ստեղծման աշխատանքների երկրորդ փուլը: ■

Երեւան

Հոգեկան ցնցումներ նավթավառային հողի վրա

Երեւի շատերն են նկատել, որ Երեւանում տարօրինակ մարդկանց թիվը կտրուկ ավելացել է: Մարդկանց այլեւս ոչինչ չի զարմացնում՝ կարելի է տեսնել տրոլեյբուսի հետեւից (ոչ դռնից) կախված յոթանասունամյա պատկառելի տիկնոջ, ուղիղ քաղաքի կենտրոնում հատապրում ծառեր սղոցող 10-12 ամյա տղաների (ի դեպ, ծառը, որպես կանոն, կտրվելուց հետո ընկնում է հաղորդալարերի վրա) եւ այլն: Եւ իմաստ էլ չունի դիմել որեւէ նախարարության կամ «համապատասխան գերատեսչության». պատճառաբանությունը պատրաստ է՝ շրջափակում, պատերազմական իրավիճակ, անցումային ժամանակաշրջան եւ այլն: Սակայն սա դեռ ոչինչ: Ամսական 70 կգ հաց գնելու պոտենցիալ հնարավորություն ունեցող բուռակտրոն (թե ինչպես է այդ քան հաց գնելու՝ դա էլ միայն աստծուն է հայտնի եւ նախագահին, որովհետեւ հացը կտրոնով է, եւ ամսական կարելի է գնել ընդամենը 10,5 կգ) կարող է իրեն թույլ տալ ոտքով չափչփել Երեւանի սառցակալած փողոցները՝ նախագահի խորհրդով փորձելով պարտք անել ծանոթ-բարեկամներից:

Խնդիրն այն է, որ վերջերս փողոցներում հաճախ կարելի է հանդիպել նավթով բեռնված սահնակները քաշող մարդկանց, թեեւ նախանձոտ հայացքներով նրանց հետեւողներն ավելի շատ են: Իսկ կառավարության կամ Գերագույն խորհրդի շենքերի մոտով անցնելն ընդհանրապես վտանգավոր է դարձել: Վերջերս անցնում էի Գերագույն խորհրդի մուտքի մոտով եւ հանկարծ ենթարկվեցի անակնկալ հարձակման: Ուղղակի գետնին նստած էր մի տարեց կին, իսկ նրա դիմաց դրված ստվարաթղթին գրված էր, թե գրության հեղինակը հացադուլ է հայտարարում՝ նավթավառ ստանալու անհետաձգելի պահանջով: Քաղաքական պարտքի գիտակցությամբ որոշեցի մինչեւ վերջ կարդալ այդ կասկածելի ուղղագրությամբ ցուցանակը, երբ տիկինը իմ ուշադրությունը վերագրեց նրան, որ ես՝ նավթավառի կարոտ լրագրողս, կարող եմ նրա կարիքը բավարարել, եւ հարձակվեց ինձ վրա՝ «ընչի՞ չես ինձ նավթավառ տալիս, բա դու տղամարդ չե՞ս» աղաղակներով ու ղեկցելով իր անակնկալ գրոհը: Տեղեկանալով, որ նվաստս «վճարունակ» չէ եւ հեռու է բնակչահագործման գրասենյակի աշխատակից լինելուց (երանելի պաշտոն), տիկինը գոհացավ ինձ «Լեւոնի թակլիդակ» անվանելով, եւ հայհոյելով ինձ եւ անցորդներին՝ «հաց կտրած» ման գալու համար, սկսեց սպասել նոր անցորդների:

Ինչեւէ: Այս իրավիճակում, անշուշտ, ամենահասկանալին տիկնոջ հոգեբանությունն է: Նա եկել է այն համոզման, որ հանրապետությունում «հաց կտրած» կարող են ման գալ միայն նրանք, ովքեր կամ նավթավառ ունեն, կամ այս կամ այն կերպ առնչվում են նավթավառերի բաժանման «գործընթացի» հետ: Մինչդեռ իրականում հացադուլն այստեղ ոչ մի գործ չունի, որովհետեւ նավթավառ ստանալու համար անհրաժեշտ է երեք անչափահաս երեխա ունենալ, կամ ընդգրկվել մյուս 11 «կատեգորիաների» մեջ, որը մեծ հոգաբար առանձնացրել են իշխանությունները: Ահա եւ բնակչության բնական աճը խթանելու լավագույն միջոցը, որովհետեւ ակնհայտ է, որ նման որոշումներից հետո բնակչությունն սկսելու է ճագարների նման բազմանալ, իսկ ընդամենը երկու երեխա ունեցող ընտանիքների երեխաները «ըմբռնումով» են մոտենալու իրենց սառածությանը: Ասում են, որ առաջիկայում կառավարությունը 12 կատեգորիաներին կավելացնի եւս մեկը՝ «հասարակական վայրերում հացադուլ անող տիկնանց», մանավանդ որ վերջիններիս հացադուլը մեծապես պայմանավորված է իշխանությունների վարած տնտեսական քաղաքականությամբ:

ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԵՐԿՐՈՐԴ ԷՇԵԼՈՆԸ ՉԻ ՀԱՍՆՈՒՄ ԱՌԱՋԻՆ ԴԵՄՔԵՐԻՆ

Վահան Փափազյանը հայտնում է իր մտահոգությունները

Հայաստանի արտգործնախարար Վահան Փափազյանը անցյալ շաբաթ վերադարձավ եվրոպական որոշ երկրներ կատարած հերթական ուղեւորությունից: Հռոմում եւ Բրյուսելում նա մասնակցեց 53 երկրների արտգործնախարարների հավաքին, Վիեննայում ներկա եղավ Հայաստանի դեսպանության բացմանը: Մեր թղթակիցը հանդիպեց նրան եւ խնդրեց հայտնել իր տպավորությունները:

— Նոյեմբերի 30-ից դեկտեմբերի 1-ը Հռոմում կայացած արտգործնախարարների հանդիպմանը մեզ համար կարեւորը ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի՝ ներկայացրած վերջին անհամաձայն ավելի հավասարակշռված նախաձեռնությունների քննարկումն էր, որի ընթացքում, երբ Հայաստանն ընդունեց այդ առաջարկությունները, ապա Ադրբեջանն ուղղակի այն մերժեց: Ժողովի ժամանակ այնտեղ տպավորություն ստեղծվեց, թե Ադրբեջանն առնել կերող ուզում է տապալել ԵԱՀԽ խաղաղարար ընթացքը: Ձեն դրա սակ ինչ ներքին խնդիրներ կային, ես չեմ ուզում անդրադառնալ: Որպես արտգործնախարար նաեւ չեմ կարող շատ փաստեր հրապարակել: Բայց Ռուսաստանի, ԱՄՆ-ի, Մեծ Բրիտանիայի, Հոլանդիայի, Ավստրիայի եւ մի շարք այլ երկրների արտգործնախարարների հետ ունեցած հանդիպումներում նկատեցի, որ նրանք նույնպես տարակուսում են Ադրբեջանի այդ աստիճան ոչ կառուցողական դիրքորոշումից: Ի դեպ, նույնի վերջում Ադրբեջանի արտգործնախարար Հասան Հասանովը դժկամորեն դատապարտել Հայաստանի ագրեսիան Ադրբեջանի նկատմամբ եւ պահանջել Հայաստանից ընդունելու Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականությունը: Ես ելույթ ունեցա եւ ներկայացնելով խնդիրը՝ նշեցի, որ Հայաստանը Ադրբեջանի հետ պատերազմի մեջ չէ եւ տարածքային հավակնություններ չունի նրա նկատմամբ: Նաեւ ասացի, որ Հայաստանը պատրաստ է ճանաչել Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականությունը մի պայմանով, որ Ադրբեջանն էլ իր հերթին ճանաչի Լեռնային Ղարաբաղի ժողովրդի ինքնորոշման իրավունքը: Հարցը դրանով փակվեց, որովհետեւ ըստ ԵԱՀԽ կանոնադրի, երբ կողմերից որեւէ մեկը համաձայն չէ, ապա ներկայացված հարցը չի անցնում: [illegible]

[illegible] դեսպան Կազիմիրովի հետ էր պատահել, այլ նրան առաջնորդող շեֆի մեկնաբանության հետ: Մեր կողմից ներկայացված փաստաթղթերը համոզիչ էին եւ ռուսական կողմի համար էլ պարզ է, որ դա զուտ պատահար էր, որի կապակցությամբ մենք մտահոգություն եւ զավակցություն էինք հայտնել: Այլ խնդիր է, որ ինչ-ինչ պատճառներ կային, որոնք դրդել էին իմ հարգարժան գործընկերոջը, ըստ իս, խիստ հայտարարություններով հանդես գալու: Պատճառներն այնուամենայնիվ այնպիսին չէին, որպեսզի նա նման ոճով ելույթ ունենար: Մեր հանդիպումների ժամանակ մենք հարթահարեցինք ստեղծված անառողջ մթնոլորտը եւ հիմա էլ աշխատում ենք գտնել փոխադարձ անվստահությունը լիովին փարատելու ձեւեր: Ռուսաստանը շարունակում է իր միջնորդական առաքելությունը ու թեեւ դեսպան Կազիմիրովը դեռեւս Հայաստան չի եկել, բայց ես վստահ եմ, որ դա շուտով տեղի կունենա եւ ընթացքը կմտնի բնական հունի մեջ:

— Կարելի է ասել, որ Ռուսաստանը ցանկանում է Հայաստանի նկատմամբ իր արտաքին քաղաքականության մեջ փոփոխություններ մտցնել:

— Ոչ: Ռուսաստանը Հայաստանի նկատմամբ իր քաղաքականությունը չի փոխում: Այլ բան է, որ Ռուսաստանն ավելի հավասարակշռված քաղաքականություն է սկսում իրականացնել մեր տարածաշրջանում: Հայաստանի նկատմամբ դիրքորոշումը չի կարող փոխվել, որովհետեւ բոլորի համար պարզ է, որ մեր երկու պետությունները ռազմավարական իմաստով դաշնակից են:

— Իսկ Ռուսաստանի ներքաղաքական կյանքում կատարված փոփոխությունները չե՞ն ազդի այդ հարաբերությունների վրա:

— Դա բոլորովին այլ խնդիր է եւ ես չէի ցանկանա դրանց շուրջ որեւէ ռուսաստանյան ընտրությունների արդյունքներին: Տեղի է ունեցել մի շատ կարեւոր բան, ընդունվել է Սահմանադրությունը, որի հիման վրա էլ Ռուսաստանում պետք է խորանա ժողովրդավարական ընթացքը: Այլ բան է, որ ռուս ժողովրդավարների անկազմակերպ լինելու պատճառով տեղի ունեցավ այն, ինչը հայտնի դարձավ նախնական արդյունքների հրապարակման ժամանակ: Ամեն դեպքում, պետական եւ ազգային շահերը երբեք չեն կարող փոփոխվել ներկա ընտրությունների պատճառով:

— Արտասահմանյան վերջին հանդիպումների ժամանակ, ըստ երեւույթին, քննարկեցիք նաեւ հայ-թուրքական հարաբերությունների եւ Թուրքիայի դերի հարցը:

— Ես երկու հանդիպում եմ ունեցել Հիքմեթ Չեթինի հետ: Առաջինն իմ խնդրանքով, իսկ երկրորդը նրա: Սակայն որեւէ լուրջ փոփոխություն հայ-թուրքական հարաբերություններում ես չեմ ակնկալում: Այդ հարաբերությունները փաստորեն գոյություն չունեն: Ցավով եմ արձանագրում, որովհետեւ ճիշտը կլիներ այն, երբ [illegible]

[illegible] նին ծնկի բերել եւ այս ձմեռ էլ չի հաջողվի: Թուրքական խաղաղական շրջանակներում կարծես թե կա այն գիտակցությունը, որ իրենք կորցրեցին Հայաստանի հետ բնականոն հարաբերություններ հաստատելու պահը: Հայ-թուրքական հարաբերությունների կապակցությամբ մենք այնքան գործնական դիրքից ենք հանդես գալիս, որ որեւէ նոր բան չենք կարող ավելացնել: Ինչ վերաբերում է Թրքական բանակային կուտակցության հետ կապված թուրքական կողմի մեղադրանքներին, ապա թերեւս քաղաքական դեկավարներն էլ հիանալի գիտեն, որ Հայաստանում նման [illegible]

— Դուք նկատի ունե՞ք կառավարությա՞նը:

[illegible]

— Խոսելով Թուրքիայի մասին, ՀՀ Գեր. Խորհրդի արտաքին հարաբերությունների հանձնաժողովի նախագահը այն միտքը հայտնեց, թե արտգործնախարարությունը պետք է որ հանդես գար հայտարարությամբ կապված Թուրքիայում հայկական ղորոցների հայերեն լեզվի ուսուցման [illegible] հարցի հետ: Ինչո՞ւ երբեմն ինչո՞ւ է պատասխանում Թուրքիայի հայ համայնքի շահերը:

[illegible]

— Բայց նրանք ասում են, թե ... արտաքին քաղաքականության ոլորտից եւ նախագահը, արտգործնախարարը կամ ՀՀՇ վարչության ղեկավարությունն արտաքին քաղաքականությունը դարձրել են իրենց մենաշնորհ:

— Ես չեմ կարող հասկանալ, թե ինչ է նկատակում հեռացնել եւ շատ կցանկանայի, որպեսզի պրն. Վարդանյանը կամ այդ հանձնաժողովի անդամները առարկայորեն բացատրեին, թե ինչպես են ՀՀ նախագահը, Վահան Փափազյանը կամ այլ անձինք իրենց հեռացնում արտաքին հարաբերություններին անջնջելուց: Երբ կա ցանկություն եւ բանիմացություն, ապա նրանք կարող են այդ աշխատանքի մի մասը հիանալիորեն կատարել:

— Երբ անդրադառնանք դրսում ունեցած ձեր ելույթներին, ապա Հայաստանը միշտ ներկայացնում էք որպես ժողովրդավար պետություն, ուր կան ընդդիմադիր կուսակցություններ, խոսքի եւ մամուլի ազատություն: Սակայն ներսում ակտիվորեն ճնշում եք ընդդիմությանը եւ անգամ չբացատրված ձեւով, համենայն դեպս մեզ համար, լրագրողներին զրկում արտգործնախարարության հավատարմագրումից: Հակադաշնակցական կամ հակաընդդիմական մղումն արդյոք չի՞ խանգարում Հայաստանի արտգործնախարարի կերպարին: Այդ քաղաքականությունն ուղղված է դրսի՞ աշխարհին, թե ներքին այլ հարցեր կան, որոնց տեղյակ չենք:

— Ես, իհարկե, այդ գնահատականներին համաձայն չեմ: Հայաստանի արտգործնախարարը, ինչպես եւ ցանկացած երկրի արտգործնախարար, պարտավոր է լավատեղյակ լինել երկրի ներքին իրավիճակին: [illegible] ված էր Հայաստանի շահերով:

— Դա հեռավորից տեսակետ է, որի հետ ես ծանոթ չեմ, բայց ես այդպիսի մոտեցում չեմ ունեցել: Ցավոք սրտի, մեր ընդդիմությունն ակտիվանում է, երբ երկրում շատ ծանր տնտեսական վիճակ է ստեղծվում: Ընդդիմությունը դեռ մի ամիս առաջ կոչ էր անում, որպեսզի մենք ռուսական ռուբլու գոտում եւ կառավարությունն էլ անում էր դա: Այժմ ընդդիմությունը մոռանում է իր կոչերը:

— Մեր թերթն այն ժամանակ էլ հրապարակումներ արեց, որոնք պահանջում էին մտցնել ազգային դրամ:

— Այո, կային նման հրապարակումներ, բայց ես, ընդդիմություն ասելով, նկատի ունեմ բոլոր թեւերը, հատկապես վերաբերում է կոմունիստներին եւ դաշնակցականներին, որոնք հանդես էին գալիս ռուսական ռուբլու գոտում մնալու առաջարկով:

— Բայց կառավարությունն ի վերջո պե՞տք է պատասխանատվություն կրի:

— Կառավարությունը պետք է պատասխանատվություն կրի, բայց Գերագույն խորհուրդն էլ պետք է լիազորություններ տալով կառավարությանը պահանջի արդյունք կամ հակառակ դեպքում նրա հետ կրի պատասխանատվությունը: Պետք է համեստ ջանքերով դուրս գանք այս իրավիճակից:

— Դուք որպես Հայաստանի արտգործնախարար, որեւէ հույսի կամ առաջխաղացման շող տեսնո՞ւմ եք: Թեեւ հանրապետության նախագահը նման բան չի գուշակում եւ չի խոստանում:

— Նկատի ունե՞ք տնտեսակա՞նը:

— Եւ տնտեսական, եւ քաղաքական, որովհետեւ մեկը մյուսի հետ շաղկապված են:

— Արտաքին քաղաքական ոլորտում մենք բարդ վիճակում չենք եւ վերջին ժամանակների ընթացքում ես նկատեցի, որ մեր դիրքերը զգալիորեն ամրապնդվում են միջազգային հանրության մեջ: Այդ առաջընթացն ինձ հույս է ներշնչում, որ մենք կկարողանանք նաեւ տնտեսական ոլորտում ինչ-որ առաջխաղացում ունենալ այն իմաստով, որ միջազգային օգնությունը եւ վարկերն ավելի դյուրությամբ կհասնեն Հայաստան: Սակայն այն դեպքում, երբ նման որոշումներ էլ ընդունվեն, իրական օգնությունը տեղ կհասնի 2-3 ամիս անց: Ուստի առաջիկայում տնտեսական ոլորտում ես մեծ առաջխաղացում չեմ տեսնում: Դա կլինի միայն, երբ ղարաբաղի պատերազմը եւ բացվեն ճանապարհները: Իմ համոզմամբ [illegible] ռաբաղի խնդրի լուծման ընդունելի տարբերակ: Եթե խաղաղարար ջանքերն արդյունք չտան, մենք արդեն առաջարկել ենք, որ հարկ եղած դեպքում կարող ենք նաեւ այլ կոչեր օգտագործել:

Հարցազրույցը վարեց
ՀԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆԸ

ամսագիր
պատկերազարդ
ԲԱՆԲԵՐ
ակադեմիական
արձակ
պոէզիա
եւ
ՏԱՌ ՏԱՌ
իր պոէզիայով
հանդերձ
ՂԱԼԱՔՅԱՆ
ՏՊԱԳԻՐ
OUTLINE FONTS
GARAMOND AND AVANT GARDE LIKE

ԺԵԼՅՈՒ ԺԵԼԵՎ. «ԱՆԿԱՐԵԼԻՆԵՐԻ ԺԱՄԱՆԱԿՆ ՍՊԱՌՎԱԾ Է»

«Ազգի» ընթերցողներին արդեն տեղեկացրել ենք այն մասին, որ Բուդապեշտում նոյեմբերի 26-ից 28-ը տեղի էր ունեցել Ազատականների համաշխարհային խորհրդաժողովը, որին Հայաստանը մասնակցում էր առաջին անգամ, ի դեմ ՀՈԱԿ-ի պատվիրակության: Խորհրդաժողովի օրերին արտասանված ուշագրավ զեկուցումներից մեկն էլ Բուլղարիայի Հանրապետության նախագահ, մասնագիտությամբ փիլիսոփա Ժելյու Ժելեւի ճառն էր, որից քաղվածաբար հատվածներ ենք ներկայացնում այսօր մեր ընթերցողներին՝ զուգահեռներ անցկացնելու առիթ տալով: Նշենք, որ պարոն Ժելեւը փիլիսոփայական գիտությունների դոկտոր է եւ խիստ հասկանալի կերպով է կարողանում վերլուծել ստեղծված ներկա իրավիճակը մի շարք նորանկախ երկրներում:

Մեծ տեղաշարժից անցած չորս տարիների ընթացքում մենք կորցրեցինք մեր պատրանքները եւ կաղապարները: Մեր երեւակայությունը պատրաստ չէր այն ամենին, ինչ պետք է տեղի ունենար: Այն բոլոր սցենարները, որոնց մեջ փորձեցինք տեղադրել անցման այդ շրջանը, ամենատարբեր անգործնական ու հնացած դուրս եկան եւ այժմ նախկին կոմունիստական երկրների քաղաքական զարգացման մեջ նկատվող անհամաչափությունները շատ ավելի ակնառու են դարձել, քան սպասվող նմանությունները: Հակառակ այդ տարբերությունների ու առանձնահատկությունների, այնուամենայնիվ անցման շրջանի երեք նմանատիպ փուլեր կարող են օգնել մեզ կարգավորելու ներկա ճառային վիճակը: Դրանցից առաջինը քաղաքացիների ըմբոստությունն էր ընդդեմ տիրության: Դա ժամանակավորապես քաղաքական կուսակցությունների, շարժումների, անկախ արհմիութենական կազմակերպությունների եւ անկախ թերթերի առաջացումով, ապա բազմակուսակցական ընտրությունների անցկացումով եւ խորհրդարանում ընդդիմադիր կողմերի առկայությամբ: Կարճ ասած, «ընդդիմություն» բառը հասկացվեն կարող է բնութագրել վերազարթոնքի այս առաջին փուլը, որն ավարտվեց խորհրդարանական նոր ընտրությունների անցկացումով: Այնուհետեւ սկսվեց երկրորդ փուլը, որը դեսական ժողովրդավարական հաստատությունների կառուցումն էր: Դրա մեջ մտնում էին խորհրդարանի կողմից ընտրված եւ նրան հաշվետու կառավարությունը, նախարարությունների աշխատակազմի եւ կառուցվածքի փոփոխությունները, քաղաքական ոստիկանության եւ այլ ճնշիչ օղակների վերացումը, բանակի, ոստիկանության եւ դատախազության ապաքաղաքականացումը եւ այլն: Սա այն շրջանն էր, երբ նոր սահմանադրություն եւ կառուցվածքային մի շարք նոր օրենքներ ընդունվեցին: Այս փուլը բնորոշվում է «օրինականության» հաստատումով: Դրա ավարտից առաջ սկսած հողային ռեֆորմն ու արդյունաբերական հիմնարկների սեփականաշնորհումը ճանապարհ հարթեցին դեպի երրորդ փուլ, որն էլ հանդիսացավ տնտեսական բարեփոխումների եւ ազատ շուկայական հարաբերությունների շրջանը, որով եւ պետք է ամրապնդվեր ժողովրդավարությունը:

Փորձելով բնորոշել անցման շրջանի այս երեք փուլերը, ես չեմ առաջնորդվել հեգելյան փիլիսոփայության հայտնի սխեմաներով, այլ տնտեսական ներքին տրամաբանությամբ, որը բացատրում է որեւէ փուլի անցումը: Պարզ է, որ լուրջ տնտեսական բարեփոխումները հնարավոր չէ կատարել առանց համապատասխան ժողովրդավարական հաստատությունների հիմնադրման: Հոկտեմբերին Ռուսաստանում տեղի ունեցած ողբերգական իրադարձությունները դրա վառ վկայությունն են: Տնտեսական բարեփոխումները միշտ էլ հանգեցնում են հասարակական տարաձայնությունների, լարվածության եւ հուզումների: Ուստի դժվար է երկրում պահպանել խաղաղությունն ու անդորրը առանց բարեփոխումների հետեւանքով կայուն հաստատությունների առկայության: Այդպիսի իրավիճակում գտնվող երկիրը հեշտությամբ կդառնի անկայունության եւ քաղաքացիական պատերազմի զոհը, որն էլ իր հերթին առաջ կբերի բռնատիրություն: Առայժմ Ռուսաստանին հաջողվում է խուսափել այդ բոլորից, շնորհիվ արդյունաբերական զարգացած երկրների օժանդակության, ժողովրդավարական ուժերի բարոյական եւ քաղաքական աջակցության եւ նախագահ Ելցինի անձնական նախաձեռնության:

Չինաստանի դարաշրջան այս առումով խիստ հետաքրքրական է: Պաշտոնական իշխանությունները այնտեղ խոսում են սոցիալիստական տեսակի շուկայական հարաբերությունների մասին, մի բան, որ հետագայում գուցե ամբողջատիրական համակարգից դեպի ժողովրդավարականը անցման շրջանի մի հատվածը կարող է համարվել: Մյուս նախկին կոմունիստական երկրների հետ համեմատած, Չինաստանը դարգացել հակառակ ուղղությամբ է գնում, սկսելով տնտեսական ոլորտից, բայց միաժամանակ անեղծ պահելով պետության եւ կոմունիստական կուսակցության քաղաքական «մենաշնորհը»: Հիշենք սակայն նման բարեփոխումների ճախտագիրը 1960-ական թվականների Հունգարիայում. իր հետագա զարգացման ընթացքում բացառված չէ, որ Չինաստանը վստահ կրկնօրինակի Կենտրոնական, Արեւելյան կամ Հարավարեւելյան Եվրոպայի մյուս նախկին կոմունիստական պետությունների անցման շրջանի որոշ «կաղապարներ»:

Այսօր Արեւելյան Եվրոպայի երկրների առաջ դրված գլխավոր խնդիրն է ունենալ ուժեղ եւ ժողովրդավարական գործադիր իշխանություններ: Բուլղարիայի օրինակը հստակորեն ցույց է տալիս, որ ժողովրդավարության գործընթացին սպառնացող ամենամեծ վտանգը ուժեղ կառավարության բացակայությունն է: Վեյմարյան սինդրոմի փաստեր կան նաեւ Արեւելյան Եվրոպայի այլ երկրներում: Ժողովրդավարությունը շատ հաճախ շփոթվում է անիշխանության եւ անկարգության հետ: Դրանք նպաստում են [illegible] նվազումը, կաշառակերության եւ ներգործության ավելացումը եւ աղքատության աճը: Հակախորհրդարանական տրամադրությունները ու ամուր ձեռքի պահանջը լրացնում են ստեղծված պատկերը:

Մինչեւ վերջերս համոզված էի, որ առաջին համաշխարհային պատերազմից հետո ծավալված կարճատեսությունն այլեւս չի կրկնվի երբեք, որ Արեւմուտքը 1989-ից հետո կմշակի Մարշալի ծրագրի մի նոր տարբերակ: Բայց Եվրամիության երկրների ներկա դասավորությունը թույլ է տալիս ինձ հաստատել, որ սխալներն, այնուամենայնիվ, կարող են կրկնվել: Այստեղից էլ ինձ համար պարզ է դառնում պատասխանն այն հարցի, թե ինչպես կարող է գործադիր իշխանությունն Արեւելյան Եվրոպայում լինել եւ ուժեղ եւ միաժամանակ ժողովրդավարական: Կառավարությունը կարող է ուժեղ լինել միայն այն դեպքում, երբ ամբողջովին միահյուսված է եվրոպական համապատասխան կառույցների հետ: Որեւէ դանդաղում այդ հարցում կարող է վարկաբեկել ոչ միայն տվյալ երկրի կառավարությունը, այլեւ ժողովրդավարական իշխանության գաղափարն իսկ: Երկրորդ, կառավարությունը պետք է պատրաստված լինի իրականացնելու սեփականաշնորհման գործընթացը:

Ազատության գաղափարով հմայված մենք մոռացության ենք տվել ապահովությունը կամ անվտանգությունը, որը նախկին հասարակարգում բոլորովին այլ իմաստ ուներ: 1990-91թթ. ժողովրդավարական ուժերի միության այժմ ընկնող տնտեսագետները, օրինակ, սեփականաշնորհման կապակցությամբ ընդդիմախոսներ էին, մինչդեռ հիմա նրանցից շատերը կողմնակից են այն շատ կերպով իրականացնելու գաղափարին: Ինչո՞ւ նրանք ոգեւորությամբ վերանայեցին իրենց դիրքորոշումը: Գուցե այն գիտակցումը, որ անցումային շրջանը նման է «Մոհկյան հովտին», ինչքան արագ անցնես այն, այնքան լավ: Թե՞ անձնական սեփականություն ընդունելու անհրաժեշտության գիտակցումը: Գիտակցումն այն տարբերակի, որ հասարակական անապահովության դեմ պայքարելու միակ միջոցը մարդկանց սեփականություն ունենալու իրավունքն տալն է, որն առավել արդյունավետ է, քան «մեծ խոստումներով ու փոքրիկ նպաստներով» նրանց սնելը: Ավելի շատ սեփականություն նշանակում է ավելի շատ ապահովություն:

Ապահովության մյուս նշանակությունն արեւելյան երկրների ազգային անվտանգության հարցն է: Անշուշտ, յուրաքանչյուր կառավարության համար առաջին պարտականությունն է երաշխավորել իր երկրի տարածքային ամբողջականությունն ու իր քաղաքացիների անվտանգությունը: Արեւելյան Եվրոպայի երկրների առաջ ՆԱՏՕ-ի դռները բացելու քաղաքականության բերի կողմն այն է, որ արեւմուտքում դանդաղում կամ մերժում են համոզմամբ, որ յուրահատուկ մոտեցում է պետք դրսեւորել այդ երկրների հանդեպ, հակառակ դեպքում նոր ժողովրդավարական ուժերը կապակայունացվեն ու կկորցնեն իրենց դիրքերը:

Ստեղծված ճգնաժամային իրավիճակին տարբեր բնութագրումներ կարելի է տալ: Ես նա համարում եմ մեր ռազմավարական անհեռատեսության կամ «քաղաքական խեղճության» արդյունքը: Ուժեղ ժողովրդավարական կառավարության բուն էությունը ես համարում եմ այն, թե ինչպես է նա կանխատեսում ապագան: Առանց հավաստելու, որ այսօրվա անկարելին վաղը կարելի կդառնա, մենք չենք կարող ազատվել հետկոմունիստական շրջանի [illegible] ժառանգությունից: Ես այստեղ ուզում եմ հայցել մեր օժանդակությունը մի շարք անկարելիներ կարելի դարձնելու գործում. ա) եվրոպական շուկայի բացումը մեր առաջ, բ) ռուսական զորքերի ձեռնարկում (այսօր եւ ոչ թե վաղը) ՆԱՏՕ-ի ռազմական քաղաքականության առաջքն առնելու համար, գ) Արեւելյան Եվրոպայի երկրների չվերածելը առանձին խմբերի կամ կաստագորիաների:

Շատերի համար սրանք անկարելի թվացող խնդիրներ են: Նույնքան անկարելի, ինչքան Լեհաստանում նախկին կոմունիստների հաղթանակն էր թվում ինձ մի տարի առաջ կամ նույնքան անկարելի, ինչքան այն փաստը, որ Իտալիայի տեղական ընտրություններում կարող են մի օր հաղթանակել նախկին կոմունիստներն ու նեոֆաշիստական խմբավորումները: Անկարելիների ժամանակն սպառվել է: Այլեւս ուրիշ բան չունենք կորցնելու, բացի մեր պաստառներից: ■

Հունաստանի նախագահությունը վիճարկվում է

Ինչպես հայտնի է, 1994 թ. հունվարի 1-ից եվրոպական միության նախագահը է լինելու Հունաստանը: Սակայն Պապանդրեուի կառավարության եվրոպական գործերի նախարար Թեոդորոս Պանգալոսի սադրանքի եւ անզգույշ արտահայտությունները արդեն իսկ սառեցնում են նրա եվրոպացի պաշտոնակիցներին: Առաջին թիրախը Գերմանիան է, որը մեղադրվում է Մակեդոնիայի հետ դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատելու ցանկության համար: Հայտնի է, որ Հունաստանը շատ զգայուն է Մակեդոնիայի հարցում: Պանգալոսը Գերմանիային անվանել է «անասնական ուժով եւ մանկան ուղեղով հսկա, որը կրկին ուզում է իրագործել համաշխարհային երազանքը»: Նա բրիտանացիներին համարել է «գոյություն չունեցող ազգություն», իսկ Ֆրանսիային մեղադրել «հակասարաքական ցնդաբանության» մեջ: Բայց ամենախիստ մեղադրանքների թիրախը «[illegible]» Թուրքիան է, որն իր «արյունոտ կոշիկներով» ուզում է կոխկրտել եվրոպական գորգը», մինչդեռ PKK-ի քրդերն անուղղակիորեն խրախուսվում են շարունակելու պատերազմը Թուրքիայի դեմ:

Թեեւ Եվրոպայի վարչապետներն այս առնչությամբ ձեռնպահ են մնացել մեկնաբանություններից, բայց Եվրոպայում առկա է որոշակի մտահոգություն, որն առայժմ արտահայտել է միայն Գերմանիան, [illegible] բավարական ծրագրի [illegible] նախագահ Ինգո Ֆրիդրիխի միջոցով հուշելով այն միտքը, թե Հունաստանին պետք է թույլ տալ հունվարի 1-ից ստանձնելու եվրոպական միության նախագահի պաշտոնը, քանի որ նա «առայժմ պատրաստ չէ» նման պատասխանատվության:

Le Point

Դեմոկրատնե՛ր համայն Ռուսաստանի, միացե՛ք

Ռուսաստանի խորհրդարանի անցած ընտրությունները դրական դեր կխաղան երկրի ժողովրդավարական զարգացման մեջ: Դրանք ցույց տվեցին ռեւանշիստական եւ ֆաշիստական ուժերի իշխանության գալու վտանգը դեմոկրատների տարակարծությունների ֆոնի վրա: Այսպիսին է Գենադի Բուրբուլիսի ղեկավարած «Ստրատեգիա» հումանիտար եւ քաղաքագիտական կենտրոնի նիստի մասնակիցների կարծիքը: Բանավեճի մասնակիցները նշեցին, որ ընտրությունների արդյունքների վրա ազդեց ոչ շահութաբեր ձեռնարկությունների լրավճարների կրճատումից հետո ստեղծված տնտեսական անբարենպաստ իրավիճակը, երբ տասնյակ հազարավոր բանվորներ ու ծառայողներ ապրում էին խիստ սոցիալական լարման վիճակում: Նախագահի եւ կառավարության տնտեսական քաղաքականությունը անհետեւողական էր եւ իրարամերժ: Հզոր նախագահական հանրապետություն ստեղծելուց հետո, մինչեւ նոր խորհրդարանական ընտրություններ, անհրաժեշտ է հասնել սահմանադրության անձեռնմխելիությանը եւ թույլ չտալ ռեւանշիստներին փոխել հիմնական օրենքի որեւէ հոդված: Դրա համար անհրաժեշտ է, որ Պետական [illegible] նախագահի մի շարք հրամանագրեր, նախեւառաջ 1994 թվականի ամռանը վաղաժամկետ նախագահական ընտրություններ անցկացնելու մասին: Խոսելով «Ժիրինովսկու երեւույթի մասին», բանավեճի շատ մասնակիցներ նշեցին նրա կուսակցության քաղաքականությունը ֆաշիզմի հետ նույնացնելու սխալը: Նրանց կարծիքով, հենց դրանով է երկիրը մղվում իրադարձությունների նմանօրինակ զարգացման: Իսկ «Ժիրինովսկու աղանդը» կարող է վերածվել հզոր նեոֆաշիստական շարժման: Դեմոկրատները պատրաստ են մշակել այնպիսի իրավական փաստաթղթեր, որոնք կարգելեն ֆաշիստական քարոզչությունը եւ ընտրողներին պետք է [illegible] նրանց ընտրության [illegible]: Այսպիսին է բանավեճի մասնակիցների կարծիքը:

Ն

Մոսկվայի «ամենահանցագործ» ազգերը

Վերջին 3 տարիների ընթացքում Մոսկվայում հանցագործություն կատարելու մեջ կողմնակիցներից ամենից ակտիվ են եղել Դաղստանի, Չեչնիայի, Ադրբեջանի, Ինգուշեթիայի եւ Վրաստանի բնակիչները: Սա [illegible] Մոսկվայի ՆԳ շրջանային վարչության կազմակերպված հանցագործության դեմ պայքարի [illegible] Դեկտեմբերի 15-ին կայացած ասուլիսի [illegible] կազմակերպված հանցագործության, մասնավորապես էթնիկական հանցագործ խմբերի դեմ պայքարն էր: [illegible] խոսքերով, մայրաքաղաքում չեչենական խմբակցությունն ամենակազմակերպված եւ դաժան կազմակերպությունն է: Հայաստանի, Վրաստանի, Կաբարդինո-Բալկարիայի եւ Հյուսիսային Օսիայի քաղաքացիների [illegible] հանցագործությունների վերլուծությունը վկայում է գործունեության ավելի դաժան ձեւերի անցման, ինչպես նաեւ ակտիվության կենտրոնը ստվերային տնտեսություն եւ գործարարություն փոխադրելու մասին: Տնտեսության ոլորտում առանձնահատուկ ակտիվություն են դրսեւորել Հայաստանի (ձերբակալվածների 15 տոկոսը), ինչպես նաեւ Չեչնիայի (8 տոկոս) քաղաքացիները: Սա վկայում է Չեչնիայի քաղաքացիների հանցագործ գործունեության վերակողմնորոշման մասին ընդհանուր քրեական հանցագործություններից դեպի տնտեսություն: Սակայն պետք է նշել, որ մայրաքաղաքային շրջանը գտնվում է գաղթող հոսքերի կենտրոնում: Քաղաքում քաղաքացիների գրանցման որոշումն ընդունելուց հետո մարտի 17-ից մինչեւ նոյեմբեր գրանցվել է 171732 եկվոր: Ընդ որում, գրանցման կարգի խախտման համար ձերբակալվել է 118854 մարդ: Հյուսիսային Կովկասի եւ Անդրկովկասի շրջանների քաղաքացիները հանցագործությունների վերաբերյալ [illegible] հանցագործություններում հիշատակվել են ավելի քան 900 անգամ: 1993 թ. 11 ամիսների ընթացքում Մոսկվայում ավարտված քրեական գործերով դատապարտվել է 1923 մարդ: Նրանց թվում են. Վրաստանից 660 քաղաքացի, Ադրբեջանից՝ 648, Դաղստանից՝ 254, Հայաստանից՝ 159, Չեչնիայից՝ 123, Օսիայից՝ 56, Ինգուշեթիայից՝ 23: Նշված հանրապետությունների քաղաքացիները կատարել են ավելի քան 1600 հանցագործություն: Այժմ Մոսկվայի շրջանում գրանցված են 719 կոմերցիոն ընկերություններ, որոնց հիմնադիրներ են Հյուսիսային Կովկասի եւ Անդրկովկասի քաղաքացիները:

ՆՏ

digitised by A.R.A.R.@

ՄԱԴՈՆՆԱ. «ԵՍ ԻՆՁ ԵՐԲԵՔ ԳԵՂԵՑԿՈՒՀԻ ՉԵՄ ՀԱՄԱՐԵԼ»

Երգչուհու զրույցը ամերիկուհի գրող Քերրի Ֆիշերի հետ

— Դու՞ երբեւէ բարաղերը օգտագործե՞լ ես։

— Փորձել եմ, բայց միայն այդքանը։

— Ձեր բախտը բերել է, որ չեք դարձել բնորդ։ Ասեք, Դուք սիրո՞ւմ եք մարդկանց։

— Ինձ ձգում են նրանք, ովքեր ի զորու են լցնելու հոգուս դատարկությունը։

— Ասել է թե Ձեզ գրավում են մարդիկ, որոնց ենթագիտակցորեն պատկերացնում եք Ձեր մոր «դերում»։

— Ճիշտ է։ Մայրս շատ շուտ է մահացել, եւ ես միշտ ուզում էի գոռալ աշխարհի երեսին. «Ես մայր չունեմ, որն ինձ սիրեր, ուստի բոլորը պիտի սիրեն Մադոննային»։

— Եվ ահա Դուք հիմա համընդհանուր ուշադրության կենտրոնում եք, բոլորը Ձեզ հարգանքով են վերաբերվում։

— Քիչ է դա։

— Մի՞թե... Այսինքն, այդպես են բոլոր արվեստագետները՝ գերբեմիշտ դժգոհ իրենց հասարակական դիրքից, փառքից, նյութական դրությունից։

— Ուրեմն մենակ չեմ։ Մինչ օրս չեմ հանդիպել մարդու, որ գոհ լինի իր ձեռք բերածից։ Անձամբ ես չեմ ճանաչում ոչ մի երջանիկ մարդու։

— Ասում են՝ Ձեր հայրը հարբեցող է եղել։ Դա ինչպե՞ս է ազդել Ձեր դաստիարակության վրա։

— Նա պարզապես թուլություն է ունեցել խմիչքի հանդեպ, բայց նրա ծնողները, ավաղ, եղել են այդպիսին։ Ես՝ հորիցս խորհուրդներ չեմ լսել, միայն կարգադրություններ. «Սա՝ արա, այս մի՝ արա» եւ այլն։ Իսկ որպես պատիժ արգելում էր որեւէ տեղ գնալ ամառային արձակուրդներին։

— Նա Ձեզ ծեծո՞ւմ էր։

— Հայրս՝ ոչ։ Դա անում էր, այն էլ սարսափելի ձեւով, խորթ մայրս։ Մի օր նա այնպես արյունլվա արեց ինձ, որ զգեստս կորել էր արյան մեջ։

— Քանի՞ տարեկան էիք այդ ժամանակ։

— Համարյա տասներկու։ Մեր ընտանիքը մեծ էր, խորթ մայրս հազիվ էր ծայրը ծայրին հասցնում։ Աղքատության պատճառով մեզ նոր զգեստներ սովորաբար չէր գնում։ Դրա փոխարեն նա էժանագին կտորներից հրաշալի հագուստներ էր կարում։

— Մի խոսքով, փոքր աղջկանից դաստիարակում էին անվերապահ ենթարկում։ Այդ դեպքում, նույն այդ աղջկան սովորեցնո՞ւմ էին, որ մինչեւ ամուսնանալը պետք է պահպանել կուսությունը։

— Իհարկե։ Բազմիցս եմ լսել. «Իսկական կաթոլիկուհին սիրաբանում է ամուսնու հետ միայն այն ժամանակ, երբ ուզում է հղիանալ»։ Վերջակետ։ Նույն գործողության մյուս տարբերակները պարզապես չէին ճանաչվում։

— Ե՞րբ կորցրիք կուսությունը։

— Տասնչորս տարեկանում։

— Ծնողներդ գիտեի՞ն դա։

— Օ, ոչ։

— Իսկ ե՞րբ իմացան այդ մասին։

— Նրանք մինչեւ հիմա չգիտեն։

— Դե լավ, կիմանան հարցազրույցը տպագրվելուց հետո։

— Մեր տանը երբեք չեն խոսում սեքսի մասին։ Ամենից մայրս աստվածավախ կին էր։

— Յուրաքանչյուր մարդ ունի իր սեփական պատկերացումները մահվան մասին։ Երբեւէ մտածե՞լ եք, որ ինչ-որ ժամանակ Դուք էլ եք հրաժեշտ տալու այս կյանքին։

— Հետաքրքիրն այն է, որ վերջին շրջանում հենց այդ մասին էլ մտածում եմ։ Թեեւ սովորաբար իմ տարիքի մարդկանց թվում է, թե իրենք հավերժ երիտասարդ պիտի մնան։ Բայց վրա է հասնում մի պահ, երբ քեզ այցելում են մտքերը մահվան մասին։ Մանավանդ որ մայրս մահացել է կրծքի քաղցկեղից, երբ երեսուն էլ չկար։

— Պետք է ենթադրել, որ հաճախակի եք գնում բժշկական ստուգումների։

— Անշուշտ։ Պարբերաբար ես դիմում եմ բժշկի եւ քննության ողջ ընթացքը նմանեցնում եմ մահվան դատավճռի։

— Իսկ մտածե՞լ եք այն մասին, թե ինչ տեսք եք ունենալու, ասենք, 10 տարի անց։ Հավանաբար դուք ստիպված կլինեք հրաժարվելու սեքս-մոդելի դերից։ Չէ՞ որ՝ ինչ երեսունն անց, ինչ քառասունը միեւնույն բանը չէ։

— Ես համաձայն չեմ. տարիքը եւ սեքսուալ գրավչությունը միմյանց հետ այնքան էլ կապ չունեն։ Ի դեպ, աշխարհի ամենասեքսուալ կինը՝ Մարլեն Դիտրիխը, այդպիսին էր հենց մահվանից առաջ, ծերության օրոք։ Այնպես որ, ես չեմ վախենում աշխատանքից զրկվելուց եւ հաշտվել եմ պառավանալու մտքի հետ։

— Մադոննան այժմ սեքս-խորհրդանիշ է շատերի համար։ Ձեզ գնահատում են հատկապես արտաքինի համար, բայց այն, կներեք կրկնության համար, փոփոխվում է տարիքի հետ։

— Դուք այդպե՞ս եք մտածում։ Ես երբեք էլ ինձ գեղեցկուհի չեմ համարել. շուրջս շատ-շատ են այնպիսի հմայիչ աղջիկներ, որոնց արտաքնապես կուզենայի նմանվել։

Պատրաստեց
ԼԵՎՈՆ ԼԱՃԻԿՅԱՆԸ

Ռուս-ամերիկյան համաձայնագրեր

Դեկտեմբերի 16-ին ԱՄՆ փոխնախագահ Ալբերտ Գորը եւ Ռուսաստանի վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինը մի շարք համաձայնագրեր ստորագրեցին, որոնց թվում են համատեղ տիեզերական կայանի ստեղծման վերաբերյալ հայտարարությունը, երկու երկրների միջեւ գիտատեխնիկական համագործակցության վերաբերյալ համաձայնագիրը, կոնվերսիայի բնագավառում համագործակցության վերաբերյալ հուշագիրը, միջուկային ռեակտորների անվտանգության ընդհանուր սկզբունքների վերաբերյալ համագործակցության մասին հայտարարությունը։ Հանդիպման ժամանակ կողմերը նաեւ փոխանակեցին կրկնակի հարկումից խուսափելու վերաբերյալ համաձայնագրի վավերագրերը։ Ն

Հանդիպում Աշգաբադում

Թուրքմենստանի նախագահ Սափարմուրադ Նիյազովը Թուրքմենստանի սահմանապահ զորքերի հրամանատարական կազմի հետ դեկտեմբերի 17-ին քննարկեց ազգային, մասնավորապես սահմանային հարցեր։ Հանդիպմանը մասնակցում էին Ռուսաստանի սահմանապահ զորքի ներկայացուցիչներ։ Ընդգծելով փոխգործողության կոնկրետ մեխանիզմի մշակման անհրաժեշտությունը, որը ենթադրում է համատեղ ջանքերով սահմանի պաշտպանություն, Ս. Նիյազովը նշեց. «Գլխավորը այժմ միասին փոխադարձ կառույցի ստեղծումն է, այդ թվում համատեղ հրամանատարության մակարդակով, որը կհամապատասխանի մեր երկու պետությունների ազգային շահերին։ Թուրքմենստանը մտադիր չէ որեւէ մեկի դեմ պատերազմել եւ Ռուսաստանի հետ ռազմական համագործակցության, այդ թվում սահմանի պաշտպանության հարցերը առաջադրում է միայն ինքնիշխան որեւէ պետության համար անհրաժեշտ ազգային անվտանգության տեսակետից»։ Խորհրդակցական զրույցում Թուրքմենստանի նախագահը սահմանի պաշտպանության հարցը քննարկեց ռուսական սահմանապահ զորքերի հրամանատար Ա. Նիկոլաեւի հետ։

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Միեւնույն է, Ռուսաստանը միասնակա՛ն է

«Ռուսաստանի այն շրջանները, որտեղ ցանկացած պատճառով չի ընդունվել սահմանադրությունը, միեւնույն է, պետք է ապրեն Ռուսաստանի Դաշնության այդ հիմնական օրենքով», հայտարարեց մամլո ասուլիսի ժամանակ Ռուսաստանի միասնության եւ համաձայնության (ՊՌԵՍ) կուսակցության առաջնորդ Սերգեյ Շախրայը։ Նա բացառեց այդ բնագավառում ուժային մեթոդները, սակայն ավելացրեց, թե «հենց դրա համար էլ գոյություն ունի ընդհանուր ռուսական պետություն, կառավարություն եւ խորհրդարան, որպեսզի ապահովի սահմանադրության իրականացումը ողջ տարածքի վրա»։ Ընդ որում, Շախրայը վկայակոչեց միջազգային փորձը, ընդգծելով, որ «երկրորդ համաշխարհային պատերազմից հետո Բավարիան նույնպես չընդունեց ԳԴՀ սահմանադրությունը։ Սակայն հետագայում ամեն ինչ հարթվեց»։ ՍՆԱ

Ռուսաստանի նոր զինանշանը կոճակներին

Ինչպես հայտնեցին Ռուսաստանի զինված ուժերի գլխավոր շտաբի ռազմական հերալդիկայի եւ խորհրդանիշերի բաժնից, Ռուսաստանի Դաշնության նոր պետական գերբի ընդունման կապակցությամբ պաշտպանության նախարար, բանակի գեներալ Պավել Գրաչովը հրաման է արձակել Ռուսաստանի զինուժը նոր խորհրդանիշերի անցնելու վերաբերյալ։ Բաժնին արդեն ներկայացվել են [illegible] խորհրդանիշեր։ Բաժնի պետի՝ գնդապետ Վլադիմիր Մեդվեդեւի խոսքերով, մասնավորապես [illegible] հաստատվում է Ռուսաստանի նոր պետական զին[illegible] պատկերել ողջ զինվորականության ռազմական համազգեստի կոճակներին։ Նոր խորհրդանիշերի անցումն արագ չի լինի, ինչը պայմանավորված է ռազմական նախարարության սահմանափակ ֆինանսական հնարավորություններով եւ նման արտադրանքի արդյունաբերական արտադրության բարդությամբ։

Ձեռագրերն իրենց գինն ունեն

Համաշխարհային մարդկանց ձեռագրերը բոլոր ժամանակներում հետաքրքրում են իսկական կոլեկցիոներներին։

Դիլերները եւ աճուրդայինները այժմ հաճախ են հաղորդում բրիտանական արխիվներում նոր ձեռքբերումների մասին, որոնց նշանակությունն անցյալում կոլեկցիոներները թերագնահատում էին։ Ահա, օրինակ, XIX դարի հայտնի գրողի գրառումներն այն մասին, թե ինչ պետք գնի շուկայում։ Ինչպես հետաքրքիր է՝ Կամ Չարլզ Դիքենսի գրած ստացականը տուն վարձելու վճարման մասին։ Նման բնույթի ինքնագրեր, որոնք կապված են համաշխարհային մարդկանց առօրյա կյանքի հետ, հայտնաբերվել են Վալտեր Սքոթի արխիվներում։ Աճուրդներից մեկում հայտնվեց Գոլդսմիթի նամակը, որում նա դրամատանը խնդրում էր իր հաշվի մեջ պահել իր փոխանցած գումարը մինչեւ Միացյալ Նահանգներից եւ Ճապոնիայից վերադառնալը։

Հաճախ աճուրդում վաճառվում է միայն մի ստորագրություն։ Օրինակ, Օլիվեր Կրոմվելի ստորագրությունը վաճառվել էր 950 ֆունտ ստեռլինգով, Աբրահամ Լինկոլնինը՝ 1200-ով։ Լավ են գնվում ձեռքով լուսանկարները։ Հաջողությամբ են վաճառվում Բեռնարդ Շոուի դիմանկարները, ասում է փորձագետներից մեկը։ Վերջերս վաճառվեց ձի նստած Ուինսթոն Չերչիլի դիմանկարը։

Իհարկե, առանձնահատուկ ուշադրություն են ներկայացնում նամակները։ Օրինակ, գտնվեց Ստիվենսոնի նամակը լեդի Բրիսբեյնին, որը գրված է 1891 թվականին։ Այնտեղ գրողը խորհուրդ է տալիս «ուշադրությամբ ընթերցել հայտնի հեղինակներին խուսափելով վատերի ընթերցումից»։ Ագաթա Քրիստին այն կարծիքին է, որ դետեկտիվներն ազդում են հանցագործության աճի վրա եւ դրանք քննարկում է համեմատելով անցյալի դեպքերի հետ։ 12 էջանոց նամակում Շելլին Թոմաս Պիկոկին պատմում է այն մասին, թե ինչպես էր Շվեյցարիայում ճանապարհորդում Բայրոնի «խենթ խմբի» հետ։

«Թայմս», Լոնդոն

«Այսօր մենք «աստղեր» չունենք»

Այսպես է հայտարարում Ալեքսանդր Շեյնիկը, մարդ, որը կինոյի եւ էստրադայի «աստղերի» հետ աշխատելու, ավելին՝ այդպիսիք «պատրաստելու» բավական փորձ ունի։ Նա աշխատել է Ալլա Պուգաչովայի եւ Լայմա Վայկուլեի, Իրինա Պոնարովսկայայի եւ Քրիստինա Օրբակայտեի, Նատալյա Վետլիցկայայի եւ Վալերիայի հետ։ Նրանց առավել, քան ուրիշների, հայտնի է «աստղայնության» հասկացության կողմը։ Եվ հանկարծ վերջերս նա արեց մի հայտարարություն, ըստ որի, այսօր «աստղեր» գրեթե չկան հրապարակում։

Ի՞նչ է պատահել։ Մի՞թե իրոք ֆչացել են վառ անհատականությունները արվեստում կամ խամրել է նրանց դեմքը։ Գուցե եւ սխալվե՞լ են նրանք եւ ժամանակ ու հնարավորություն չունե՞ն հետեւելու իրենց արտաքինին։ «Ոչ մեկը, ոչ մյուսը, ոչ էլ երրորդը», եզրակացնում է Ալեքսանդրը։ Գլխավորը հոգեբանության մեջ է, որ գրեթե չի փոխվել։ Շատերին թվում է, թե դիմահարդարին կամ վարսահարդարին դիմելը ավելորդ շռայլություն կամ ժամանակի կորուստ է։ Մեծ մասը բավարարվում է համերգից կամ ներկայացումից առաջ բեկում մեքենայի մեջ նստած, իրեն «հետեւելով»։ Արդյունքում երգչուհու կամ դերասանուհու [illegible] է «բուռում», եւ նա երբեք չի պատկերացնում, որ բեմական հաջողության համարյա կեսը պայմանավորված է արտաքին հանգամանքներով։ Քչերը բերեւս [illegible] համահայտ էլիզաբեթ [illegible] Թեյլորը ամեն անգամ [illegible] գնում հատուկ իր վարսավիր Ալեքսանդրի մոտ սանրվելու համար։ Ի վերջո, «աստղ» ասվածը նախ եւ առաջ արտաքին է, կենսակերպ, վիճակ։ «Ես մշտապես վիճում եմ մեր շոու-բիզնեսմենների հետ», ասում է Ալեքսանդրը եւ շարունակում, որ հնարավոր չէ միաժամանակ բեմի վրա «աստղ» երեւալ, իսկ առօրյա կյանքում հերթ կանգնել, ասենք, կարտոֆիլ գնելու համար։ «Աստղ» հասկացությունը, ըստ իս, կախված չէ նրանից, թե որ երկրում ես դու ապրում։ «Աստղը այդպիսին պիտի լինի միշտ եւ ամենուր։ Չե՞ս կարող, ուրեմն բարի եղիր ավելորդ ճիգեր չգործադրել։ Մադոննան, օրինակ, որտեղ էլ լինի, անկողնուց վեր է կենում արդեն որպես Մադոննա՝ հագնված նույն ոճով, ինչպես բեմում։ Այդ պատճառով էլ նրան նաեւ փողոցում են ճանաչում։ Իսկ մեզ մոտ ...»։

Դա է, որ մտորումների տեղիք է տալիս շատերին, այդ թվում նաեւ Ալեքսանդրին։ «Մեր շուրջը կատարյալ անճաշակություն է։ Նույնիսկ վալյուտային խանութներ բացելը չփրկեց դրությունը։ Ամենավատթարը, սակայն, այն է, որ մի կատարողը ձանձրալիորեն նման է մյուսին, միօրինակ են նրանք բոլորն էլ»։ Իզուր չէր, որ, աշխատելով Լայմայի ու Ալլայի, Իրինայի ու Լիկայի հետ Ալեքսանդր Շեյնիկը յուրաքանչյուրին օժտում էր յուրահատուկ կերպարով։

Լ. Լ.

Ալեն Թերզյանը՝ «Ֆրանսիական կինոյի չեմպիոնը»

Ֆրանսիական «Լիբերասիոն» թերթն իր դեկտեմբերի 1-ի համարում հարցազրույց է հրապարակել «Ֆրանսիական կինոյի չեմպիոն» համարվող հայազգի Ալեն Թերզյանի հետ։ 44 տարեկան Ա. Թերզյանը «Լե վիզիտյոր» («Այցելուները») ֆիլմով դարձավ ճանաչված։ 17 տարվա ընթացքում նա արտադրել է 55 ֆիլմ, [illegible] նախագահն է Ֆրանսիայի ֆիլմարտադրիչների միության։ Հարցազրույցը մեծամասամբ նվիրված է GATT-ի հա[illegible]ությանը, որտեղ վիճելի գլխավոր հարցերից մեկը եվրոպան ամերիկյան մշակութային «ներխուժումներից» պաշտպանելու խնդիրն է։ Բնականաբար, Ա. Թերզյանը պաշտպանում է ֆրանսիական մոդելն ընդդեմ ամերիկյանի։ Նրա առաջին ծրագիրը մասնակցությունն է Ժան-Մարի Պուարեի հաջորդ ֆիլմին «Պահապան հրեշտակները»։ ■

Բառամբար

◆ Սրտախոսությունն այն գլխավոր գործոնն է, որը մարդկանց [illegible] է միմյանց հետ։

◆ Ընկճված արվեստի հացին մերձ հանդերձները թողնում են ցնցոտու տպավորություն։ Եւ ընդհակառակը, պատռված մուրացիկի հացին ցնցոտին թողնում է մերձ հանդերձանքի տպավորություն։

◆ Երբ պետական բնակարանից ծուխ է բարձրանում, հասկանում ես մասնավորի գերակշռությունը պետականի համեմատությամբ։

◆ Երբ նկատի ունենանք հավի գինը, [illegible] արա կարելի է գաղափար կազմել, թե որքան թանկագին են աքլորի սերերը։

◆ Լուրջ մտադրությամբ. Հավի խելք ունեցողը ուզում է ծանոթանալ աքլորի խելք ունեցողի հետ։

◆ Սրու Լալա Գուրգենը, կատակ չէր անում, կատակ չէր տալիս անցնող ու դարձող քարավաններին։

◆ Պետությունը նույն քո ամփոփ հարեւանն է, որն ի վիճակի է չարաշահելու իր, այսպես կոչված, օրինական ուժը։

◆ Անցյալում կամ արտասահմանում իրենց դժբախտ համարող արվեստագետներն իրենց երջանիկ պիտի համարեին, երբ իմանային մեր այսօրը։

ՎԱՐՈՒԺԱՆ ՆԱԼԲԱՆԴՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Լուրերի ժամ

Ուկրաինայի բողոքը Ռուսաստանին

Ինչպես հաղորդում է Ուկրինֆորմ գործակալությունը, Ուկրաինայի արտգործնախարարություն է հրավիրվել այդ երկրում Ռուսաստանի գործերի ժամանակավոր հավատարմատար Ա. Կովալեւը՝ ԱՄՆ-ի փոխնախագահ Ա. Գորի հետ հանդիպման ժամանակ Ուկրաինայի հասցեին Ռուսաստանի նախագահին ուղղած արտահայտությունների առնչությամբ: Ընդգծվել է, որ «Ռուսաստանի առաջատար մակարդակի պետական ու խորհրդական դեկավարների նմանօրինակ հայտարարությունները անթույլատրելի են, քանի որ կարող են էական ազդեցություն ունենալ ռուս-ուկրաինական հարաբերությունների ընդհանուր մթնոլորտի եւ հետագա զարգացման վրա»:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Ռուսական գազ Հարավսլավիայում

Բելգրադում ստորագրվեց պայմանագիր Հարավսլավիային ռուսական բնական գազի մատակարարումների համար գազամուղի նոր տեղամասի համատեղ շինարարության, ֆինանսավորման ու շահագործման վերաբերյալ: Ստորագրման արարողությանը ներկա էր Սերբիայի նախագահ Ս. Միլոշեւիչը, որը նշեց, թե պայմանագրի կնքումը վկայում է Հարավսլավիայի դեմ ուղղված տնտեսական պատժամիջոցների մոտալուտ վերացման մասին: «Ստորագրված պայմանագիրն իրենից կարեւոր ավանդ է ներկայացնում Սերբիայի ու Ռուսաստանի ավանդական բարեկամական հարաբերությունների հետագա զարգացման գործում», ասաց Սերբիայի նախագահը:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Աճում է պատանի թմրամոլների թիվը

Մոսկվայում անցնող ոչ վաղակից հիվանդություններին նվիրված գիտաժողովի մեկ օրվա ընթացքում ամբողջապես ննարկվեցին երեխաների եւ պատանիների հարցերը: Առանձնապես տագնապալի է աճող սերնդի «ավելի լայն ընդգրկումը» թմրադեղերին: 1987-ից 1992 թ. կրկնապատկվել է այն պատանիների թիվը, որոնք օգտագործում են թմրանյութեր: Մոսկվայում նրանք 6 տոկոս էին, իսկ այժմ՝ 16,5 տոկոս: Կրկնապատկվել է նաեւ նրանց թիվը, ովքեր ոչ միայն փորձել են, այլ ընկել են թմրանյութերի հետ: Այս բնութագրման տակ են ընկնում այն պատանիները, որոնք մեկ տարվա ընթացքում օգտագործել են նման միջոցներ ավելի քան 10 անգամ:

Սնարֆ

Դաշնության խորհուրդը կդառնա նախագահի հենքը

Նոր խորհրդարանի վերին պալատը՝ Դաշնության խորհուրդը, որը կլինի 170 պատգամավորից բաղկացած մի համաձայն մարմին, որը կդառնա նախագահի քաղաքական, իրավապաշտպան եւ հոգեբանական հիմքը: Այս մասին հայտարարեց ՌԴ կառավարության ղեկավար Ռուսաստանի կառավարությունը դաշնության եւ ազգությունների գործերով պետական կոմիտեի նախագահ Սերգեյ Շախրայը: Նրա կարծիքով, «Ռուսաստանի խորհրդարանի այս մասը, ուր կներկայացվեն տարածաշրջանների շահերը, մարզերի եւ երկրամասերի գործող ղեկավարները, այսինքն՝ նրանք, ում հետ նախագահն առաջին տարին չէ, ինչ աշխատում է, կկարողանա արգելափակել Պետական դումայի ընդունած օրենքները, որի մասին արդեն խոսում է Վլադիմիր Ժիրինովսկին»: Համաձայն նոր սահմանադրության, օժտված լինելով վետոյի իրավունքով, Դաշնության խորհուրդը կկարողանա ցանկացած օրենք վերադարձնել Դումա եւ այն ժամանակ նոր դրա պաշտպանության համար, անհրաժեշտ կլինի հավաքել ձայների 2/3-ը: «Եթե նույնիսկ ՌԼԴԿ-ն միավորվի կոմունիստների եւ ագրարայինների հետ, ժողովրդավարները նման կոալիցիայի բույլ չեն տա կենսագործել նոր Ռուսաստանի համար անընդունելի օրենքները», նշեց Սերգեյ Շախրայը:

Սնարֆ

ՖՈՒՏԲՈԼԻ ՈՒԺՈՎ ՊԱՀՊԱՆԵԼ ԽԱՂԱՂՈՒԹՅՈՒՆԸ

Կոչ է անում ՖԻՖԱ-ի նախագահ Ժոաո Ավելանժը

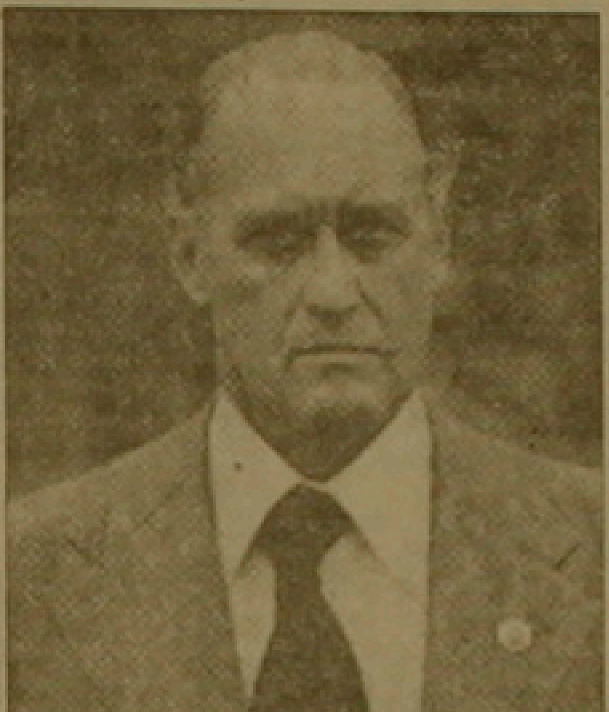

Ավելանժ Գոդեֆրոյդ Ժան Մարիա Ժաուսինը (Ժոաո) ֆուտբոլի միջազգային ֆեդերացիայի նախագահ: Ծնվել է 1916 թվականին մայիսի 8-ին Ռիո դե Ժանեյրոյում: Մասնագիտությամբ՝ իրավաբան: 1958-1974 թթ.՝ Բրազիլիայի սպորտի կոնֆեդերացիայի նախագահ: 1974թ. հուլիսի 11-ին Մայնի Ֆրանկֆուրտում անցկացված ՖԻՖԱ-ի 39-րդ կոնգրեսում ընտրվել է այդ կազմակերպության նախագահ: Ավելանժը ՖԻՖԱ-ի առաջին ոչ եվրոպացի նախագահն է: 1986 թ. ՖԻՖԱ-ի 45-րդ կոնգրեսում (Մեխիկո) վերընտրվել է այդ պաշտոնում:

– Պարոն նախագահ, Ձեր կարծիքով, ի՞նչ է ֆուտբոլը 20-րդ դարի վերջում՝ խաղ, սպորտ, թե՞ բիզնես-շոու, Չէ՞ որ նույնիսկ սղատնալիք կար, որ ֆուտբոլը կարող են հեռացնել Օլիմպիական խաղերի ծրագրից:

– Վերջին քառորդ դարի ընթացքում, ֆուտբոլն, անկասկած, զարգացում վերապրեց, որը դուրս եկավ բոլոր նախագուշակումների սահմաններից: Այն, ինչ մենք անվանում էինք «ֆուտբոլային ընտանիք», իսկ ավելի ճիշտ «ՖԻՖԱ»-ի ընտանիք, կազմված է խաղացողներից, մարզիչներից, նրանցից, ովքեր զբաղվում են ֆիզիկական պատրաստականությամբ, բժիշկներից, մրցավարներից, որոնք աշխարհում հասել են 200 միլիոն մարդու: Նշանակում է, որ գոյություն ունեն մեկ միլիարդ մարդիկ, որոնք սատարում են ֆուտբոլը:

Բայց կուզենայի նշել, որ առանց զովազդի եւ հեռուստատեսության, ֆուտբոլը չէր կարող լինել համաշխարհային սպորտի առաջնորդը: Ֆինանսական այն պաշարների օգնությամբ, որոնք ՖԻՖԱ-ն ստանում է չորս տարին մեկ աշխարհի առաջնություններից, նա կարող է անցկացնել յոթ այլ մրցախաղեր՝ աշխարհի երկու առաջնություն մինչեւ 17 տարեկան պատանիների միջեւ, երկու առաջնություն մինչեւ 20 տարեկան պատանիների միջեւ, մի օլիմպիական մրցաշար, մի կանանց առաջնություն, ֆուտբոլի աշխարհի մի առաջնության դահլիճում: Այդ մրցումների բոլոր ծախսերը՝ տրանսպորտը, հյուրանոցները, տեղական փոխադրումները եւ սնունդը վճարում է ՖԻՖԱ-ն:

Մյուս կողմից, ես կցանկանայի ավելացնել, որ մինչ իմ ՖԻՖԱ գալը, ՖԻՖԱ-ն կազմակերպում էր միայն երկու մրցույթ՝ աշխարհի առաջնությունը եւ օլիմպիական խաղերի մրցաշարը: Այն դեպքում, երբ ֆուտբոլային երիտասարդությունը, կանայք եւ խաղացողները հաշվի չէին առնվում, ֆուտբոլը կորցնում էր իր ուժը, իր կիրքը եւ հեղինակությունը: Իսկ այսօրվա ղեկավարության ողջ առկայությամբ ֆուտբոլը յուրաքանչյուր օր, յուրաքանչյուր շաբաթ, յուրաքանչյուր ամիս, տարի ցուցադրում է իր ամբողջ ուժը, իր արժեքը եւ իր կիրքը:

– Ինչո՞վ բացատրել այն փաստը, որ չնայած բազմաթիվ հիանալի թիմերի աշխարհի մրցախաղերի եզրափակիչում, գոյության վերջին տարիներին ավելի հաճախ խաղում են Արգենտինայի եւ Գերմանիայի հավաքականները: Դա պատահականությո՞ւն է, թե՞ օրինաչափություն:

– Պատասխանելով Ձեր հարցին, կարող եմ ասել, որ Ձեր կողմից նշված երկու թիմերի մասնակցությունը 1986 թ. եւ 1990 թ. աշխարհի գավաթի համար մրցախաղերին պատահականություն է, որն առաջացավ շնորհիվ այդ դպրոցին նրանց տեխնիկական հնարավորությունների: Սակայն, եթե դուք դիմեք անցյալին, ապա կտեսնեք, որ, նախ եւ առաջ, 1982 թվականին մենք ավելացրել ենք եզրափակիչ մրցախաղերում թիմերի քանակը 16 մինչեւ 24, դա նշանակալից հաջողություն էր, քանի որ աշխարհի գավաթի համար վճռական մրցույթներում մասնակցեցին ավելի շատ թիմեր բոլոր մայրցամաքներից: Որոշակի ընդունվեր այդ որոշումը, կաստվեցին հետագոտություններ կառավարման, տեխնիկական առաջնորդման եւ ֆինանսավորման բնագավառում:

Մենք պետք է ընդգծենք, որ ամենաշատ աշխատանքը, որը կատարվեց վերջին 20 տարում, երեւում է բոլոր մայրցամաքներում ֆուտբոլի ուսուցման դասընթացների գործունեության արդյունքներում: Մենք հասանք նրան, որ նման դասընթացները մարզիչների, դասավորների, պատասխանատու կարգադրիչների եւ մարզական բժիշկների համար ընդգրկվեցին զարգացած երկրներում: Շնորհիվ բարձր մակարդակի գիտելիքների, որոնք օգտագործվեցին բոլոր մրցույթների ժամանակ, ստացվեց բարձրորակ խաղ՝ հանդիսատեսին պատճառելով հաճույք:

– Այլեւս չկա ԽՍՀՄ-ի հավաքականը, ինչպես եւ չկա նաեւ բուն երկիրը: Միգուցե, կարելի՞ է ամփոփել համաշխարհային ֆուտբոլի արդյունքները: Դուք ինչպե՞ս եք այն գնահատում:

– Քանի ԽՍՀՄ-ը գոյություն ուներ, դա անկասկած, բարձր որակի ֆուտբոլի երկիր էր, որը ներկայացված էր իր ազգային հավաքականով, նրա առաջին ստորաբաժանման թիմերով, ինչպես նաեւ նրա կազմակերպման մակարդակով: Յուրաքանչյուր մրցումներում աշխարհն ուրախ էր տեսնել եւ՝ ԽՍՀՄ-ի հավաքականին, եւ՝ երկրի ակումբային թիմերին:

– Այսօր ֆուտբոլը ընդունո՞ւմ է արդյոք այն փոփոխությունները, որոնք տեղի են ունենում համաշխարհային քաղաքականության մեջ, թե նա շարունակում է ապրել իր կյանքով:

– Քաղաքական խնդիրները, որոնց հետ առնչվում է աշխարհն այսօր, ֆուտբոլին չեն դիպչում, քանի որ ՖԻՖԱ-ի կանոնադրությունը բույլ չի տալիս խառնվել այս կամ այն երկրների քաղաքական հարցերին: Իսկ երբ նմանատիպ հարցեր առաջ են գալիս, մենք հարգում ենք ՄԱԿ-ի ընդունած որոշումները, կամ խորհրդակցում ենք միջազգային այդ կազմակերպության հետ, որպեսզի մեզ բացատրեն՝ ինչպես լուծել տարաձայնությունները՝ չընդունելու համար հարկեն որոշումներ:

Շնորհիվ սպորտի եւ մասնավորապես ֆուտբոլի՝ երկրագունդը ապրում է խաղաղության մեջ: Համոզված եղեք, որ մեր ամենամեծ գանձը կլոյությունն է՝ ֆուտբոլի ուժով պահպանել խաղաղությունը ամբողջ աշխարհում: ■

Աշխարհի գավաթ–94

Ներկայացնում ենք մասնակիցներին

ՌՈՒՄԻՆԻԱ

Տարածությունը 237 500 քառ. կմ
Բնակչությունը 22 725 000
Մայրաքաղաքը Բուխարեստ
Ֆեդերացիան հիմնադրվել է 1908 թ.
Միջազգային ֆեդերացիայի անդամ է 1930 թ.
Ֆուտբոլով զբաղվում է 188 000 մարդ
Ակումբների թիվը 5453
Աշխարհի առաջնություններին մասնակցել է 5 անգամ (12 խաղ, 3 ոչ-ոքի, 6 պարտություն, գնդակները 16-20)
Լավագույն ելույթը 1990 թ. 1/8 եզրափակիչ, 0-0 (4-5) հաշվով զիջել է Իռլանդիայի հավաքականին:

Աշխարհի 15-րդ առաջնության ընտրական փուլում ընդգրկված էր եվրոպական 4-րդ խմբում, որտեղ մրցակիցներն էին Բելգիայի, Չեխո-Սլովակիայի, Ուելսի, Կիպրոսի եւ Ֆարերյան կղզիների հավաքականները:

Արձանագրել է հետեւյալ արդյունքները

Ռումինիա-Ֆարերյան կղզ.	7:0, 4:0
Ռումինիա-Ուելս	5:1, 2:1
Ռումինիա-Չեխո-Սլովակիա	1:1, 2:5
Ռումինիա-Բելգիա	2:1, 0:1
Ռումինիա-Կիպրոս	2:1, 4:1

Եվրոպական 4-րդ ընտրական խմբի ամփոփիչ աղյուսակը

	Մ	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ
1. Ռումինիա	15	10	7	1	2	29-12
2. Բելգիա	15	10	7	1	2	16-5
3. Չեխո-Սլով.	13	10	4	5	1	21-9
4. Ուելս	12	10	5	2	3	19-12
5. Կիպրոս	5	10	2	1	7	8-18
6. Ֆարեր. կղզ.	0	10	0	0	10	1-38

Հավաքականի ավագ մարզիչ՝ Անգել Հորդաչեսկու (Ռումինիա)

Հավաքականի կազմը

դարպասապահներ
Պրունեա, Լունգ

պաշտպաններ
Պետրեսկու, Պոպեսկու, Բելոդեդիչ, Շանդրոյի, Պանդուրու, Կլյադուրու, Պրոդան

կիսապաշտպաններ
Մունտյանու, Սաբաու, Դումիտրեսկու, Հաջի, Մատեյու Լուպեսկու

հարձակվողներ
Կոդոկլեսկու, Ռադուցիու, Ռադուշոյու, Տիմոֆտե, Լեկեսաու:

Վիճակագրություն

Ֆուտբոլի Հայաստանի առաջնությանը մասնակցել են

Ֆուտբոլային վիճակագիրներ Սամվել Զախանգիրյանը եւ Գագիկ Եղիազարյանը մեզ են տրամադրել ֆուտբոլի Հայաստանի բարձրագույն խմբի 2-րդ առաջնության վերաբերյալ թվեր եւ փաստեր, որն առավել ամբողջական է եւ կարող է լավ օգնական դառնալ ֆուտբոլային վիճակագիրների համար:

1. «ԱՐԱՐԱՏ» ԵՐԵՎԱՆ 19 (92)

Գլխավոր մարզիչ՝
ԱՐՄԵՆ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Դարպասապահներ
Հարություն Աբրահամյան 22(-7), Արմենակ Պետրոսյան 7(1 -2)

Պաշտպաններ
Տիգրան Գսպեյան 28(3), Լեւոն Ստեփանյան 28(4), Հակոբ Մկրյան 23, Ալբերտ Սարգսյան 15(2), Ռաֆայել Նազարյան 14

Կիսապաշտպաններ
Ռազմիկ Գրիգորյան 26(8), Արամայիս Տոնոյան (Ա. թմի ավագ) 23(6), Արայիկ Մանկոյան 20(1), Հայկոս Մկիթարյան 19(3), Գուրգեն Ենգիբարյան 10(3)

Հարձակվողներ
Սուրեն Արզումանյան 27(7), Արմեն Շահգելդյան 25(15), Վահե Յաղմուրյան 24(20), Ռոբերտ Քոյարյան 18(3), Արթուր Քոյարյան 17(3), Կարեն Քարտեզյան 10(2), Գարիկ Սնապալյանյան 5(1)

2. «ՇԻՐԱԿ» ԳՅՈՒՄՐԻ 20(95)

Գլխավոր մարզիչ՝
ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԱԴԱՄՅԱՆ

Դարպասապահներ
Արթուր Յոլչյանինյան 22(-18), Ռադիոնդ Զաքարյան 5(-2)

Պաշտպաններ
Հարություն Վարդանյան 25(12), Գագիկ Սարգսյան 24(2), Հակոբ Արտոյան 23, Արտակ Ադամյան 22(3), Սարգիս Կարապետյան (Ա) 21(2), Գեւորգ Մկրտչյան 2

Կիսապաշտպաններ
Հովհաննես Թահմազյան 26(8), Արթուր Պետրոսյան 25(11), Աբրահամ Խաշմանյան 24(14), Սամվել Նիկոլյան 11(2), Արամ Թումասյան 11(2) Կոլյա Եփրանոսյան 3

Հարձակվողներ
Հայկ Ավետիսյան 26(13), Իշխան Շահնազարյան 26(8), Գրիգոր Գրիգորյան 23(5), Ռաֆիկ Ղազարյան 12(1), Սարգիս Առաքելյան 3, Սամվել Մոյան 2

Սեփական գոլ սեփական դարպասն են խփել Ս. Ավագյանը («Կոտայք») եւ Հ. Պողոսյանը («Ցեմենտ»)

3. «ԲԱՆԱՆՑ» ԿՈՏԱՅՔԻ շրջ. 20(108)

Գլխավոր մարզիչ՝*
ՎԱՐՈԺԱՆ ՍՈՒՔԻԱՍՅԱՆ

Դարպասապահներ
Գարեգին Նազարյան 25(-18), Հայկ Դանիելյան 6(-3)

Պաշտպաններ
Վահան Արզումանյան 25, Վահրամ Հովհաննիսյան 24(2), [illegible] 23, Արամ Փարսադանյան 18, Ստեփա Բաղդասարյան 15(2), Գեւորգ Քամալյան 7(1),

Կիսապաշտպաններ
Արա Նիգոյան 25(8), Սամվել Կոստանդյան (Ա) 22(4), Արմեն Գյուլբուդաղյանց 17(7), Սամվել Սարգսյան 7, Արամ Վարդանյան 2

Հարձակվողներ
Կարեն Միխայելյան 27(13), Աբոս Ավետիսյան 27(6), Անդրանիկ Հովսեփյան 25(26), Արթուր Աբաջյան 17(3), Էդուարդ Վերանյան 12(4), Պողոս Թելյան 11(1), Աբոս Բարսեղյան 10(20): ■

Բաժինը վարում է ՍԱՐԳԻՍ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ՆՈՅ

«ՆՈՅ» ԲԱՆԿԸ

Բնակչությունից և իրավաբանական անձանցից ընդունում է ավանդներ և դեպոզիտներ 3–6 ԱՄՍՈՎ և վճարում է տոկոսներ հետևյալ պայմաններով.

դրամով կամ Ռուսաստանի 1993 թ. ռուբլով

1 ԱՄՍՎԱ ՀԱՄԱՐ 15 %
3 ԱՄՍՎԱ ՀԱՄԱՐ 45 %
6 ԱՄՍՎԱ ՀԱՄԱՐ 100 %

տարադրամով
(ամերիկյան դոլար, գերմանական մարկ)
ԱՄՍԱԿԱՆ 5 %

Դիմեք մեզ Երևանի հետևյալ հասցեներով՝

Հանրապետության 67, հեռ. 56-51-07
«Անի» հյուրանոց, 507, 514 սենյակներ, հեռ. 59-45-09, 56-49-30
Չեխով 23, հեռ. 46-25-27
Մաշտոցի Բաղրամյան 79, հեռ. 27-05-16

PUBLISET.

Սիրելի հայրենակիցներ

ՏԷՀՀԽ-ի

1. Արտասահմանյան եւ ներքին տուրիզմի վարչությունը Ձեզ առաջարկում է անցկացնել Ծննդյան օրերը Հալէպում: Դուք մասնակից կլինեք Ծննդյան օրերի կատակցությամբ կազմակերտված ձոխ ճաշկերույթին, որտեղ Ձեզ սպասում են համեղի անակնկալներ:

Ուղեւորությունը կկայանա դեկտեմբերի 25-ից հունվարի 8-ը 1994 թ.:

2. Երեւան-Պլովդիվ-Երեւան ուղիղ չվերթով:

Դեկտեմբերի 28-ին, հունվարի 11-ին 1994 եւ յուրաքանչյուր 14 օրը մեկ:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԳ նախարարության մշակույթի տանը կազմակերպվում է 1994 թ.-ի ամանորյա հանդես ս/թ դեկտեմբերի 24-ից մինչեւ 1994 թ. հունվարի 10-ը: Հանդեսի ընթացքում երեխաները հնարավորություն կունենան դիտելու «Կոշկավոր կատվի եւ ֆաշ Մկնիկի արկածները» ներկայացումը: Հանդեսից հետո երեխաներին կտրվեն գեղեցիկ ամանորյա նվերներ, որոնք մտնում են տոմսի արժեքի մեջ: Ընդունվում են կոլեկտիվ հայտեր:

Տեղեկությունների համար դիմել Նալբանդյան 130, ՆԳՆ մշակույթի տուն
Հեռ. 56-41-47, 59-65-82

1994

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՄՆԱՐՔ յուսանկարի գործակալությունը հայտարարում է. բարձրակարգ մրցույթ ուսանողներից անգլերեն: Տեղեկությունների համար դիմել 52.20.72, 52.20.34

Հասցեն Երեւան, Խանջյան 28

NAAVI
AVIACORPORATION

«ՆԱԱՎԻ» ավիաընկերությունը առաջարկում է

Բեռների երկկողմանի տեղափոխում
ՕՄՍԿ-ԵՐԵՎԱՆ-ՕՄՍԿ

երթուղով: Գները ցուլկայականից ներառյալներն ցածր են: Մոտակա չվերթը կկայանա դեկտեմբերի 21-22-ին:

Բեռների տեղափոխում
ԵՐԵՎԱՆ-ՕՄՍԿ-ԽԱԲԱՐՈՎՍԿ

երթուղով: Տոմսերը վաճառվում են: Մոտակա չվերթը կկայանա դեկտեմբերի 25-ին: Մենք սպասում ենք Ձեզ հետեւյալ հասցեով՝ «Սեւան» հյուրանոց, 120 սենյակ:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ 56-49-78, 58-26-53

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Վարչով է տրվում երեք սենյականոց բարեկարգ բնակարան քաղաքի կենտրոնում, Նալբանդյան փողոցում:
Վարձը տարադրամով:
Տեղեկությունների համար զանգահարել 52.24.17:

SARTARABAD
travelling office

ԲԵՅՐՈՒԹԻ «ՍԱՐԴԱՐԱՊԱՏ» ՃԱՄՓՈՐԴԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿԻ ԵՐԵՎԱՆԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է

ԵՐԵՎԱՆ-ԿՐԱՍՆՈԴԱՐ-ԲԵՅՐՈՒԹ

ՉՎԵՐԹՈՎ ԵՎ ՀԱԿԱՌԱԿԸ՝ ԳՐԱՎԻՉ ՃԱՄՓՈՐԴՈՒԹՅԱՆ

ԽՄԲԱԿԱՅԻՆ 7 ՕՐՈՎ:
Կազմակերպվում է բարձր մակարդակի սպասարկում. առաջնակարգ հյուրանոց, սնունդ և ուղևորություններ Լիբանանի տեսարժան վայրերը
ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ 7 ՕՐՈՎ:
Առանց սննդի և հյուրանոցի, ապահովում ենք մուտքի վիզաները:

Լիբանանի մուտքի վիզաներ ունեցողները կարող են օգտվել Կրասնոդար-Բեյրութ ուղերթից, տոմսերը գնելով ընկերության ներկայացուցչությունում: Գրասենյակը ապահովում է նաեւ Մոսկվայի հետ կապված մասնավոր վիզաների ձեւակերպում եւ հաստատում:

Հասցեն Նալբանդյան 20, Մայլի տուն, Հեռ 56.06.32, 58.31.18

ՁԵՐ ՀԱՋՈՂՈՒԹՅԱՆ ԲԱՆԿԸ

INKO

INKO բաժնետիրական բանկը
Առաջարկում է իր հաճախորդներին

- Ռուբլային եւ արտարժութային հաշիվների անվճար բացում:
- Հաշվարկային սպասարկում հայկական ռուբլիներով եւ արտարժույթով:
- Կանխիկ տարադրամի փոխանակում շահավետ կուրսով:
- Հաճախորդների ուղեւորություն դեպի Երեւանի, Կիեւի, Մոսկվայի վալյուտային բորսաներ:
- Անկանխիկ տարադրամի ազատ փոխարկում:
- Արագ դրամական փոխանցումներ Ռուսաստանից եւ Ուկրաինայից Հայաստան:
- Բանկն իր հաճախորդներին առաջարկում է ռուսական ռուբլով գործուղման ծախսերի վճարում Մոսկվայում:

Հասցեն՝ «INKO» բաժնետիրական բանկի Հայաստանի մասնաճյուղ 375010, ք. Երեւան, Վռամշապուհի արքայի 2/8, հեռ. 560751, ֆաքս. 563725.
տարադրամի փոխանակման համար զանգահարել 565974

ՀՀ լրատվամիջոցի «Նաիրի» հրատ. տպարան. Երեւան 23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 69149 Տպաքանակ 25 000. Պատվեր 1656 Ստորագրված է տպագրության 17. 12. 1993

digitised by A.R.A.R.@